

Gyakoroljuk a demokráciát!

Az Állampolgári Tanács, mint a közösségi összetartozás erősítésének eszköze

Az állampolgári részvétel lehetséges területei

Szerkesztette:

Simon Ildikó és Kuna Gábor

Cromo Alapítvány

Budapest, 2010

A kiadvány megjelenését a Norvég Civil Támogatási Alap támogatta.

A másolás kereskedelmi haszonszerzés céljából nem engedélyezett, kizárólag nevelési, képzési célokat szolgálhat, a forrás feltüntetésével.

Előszó

A Cromo Alapítvány második kiadványát tartja kezében a Kedves Olvasó. Alapítványunk 2002-ben látott napvilágot egy brit–magyar közös program eredményeként. Célja az állampolgári tanácsadás és tájékoztatás angol modelljének magyar adaptációja volt – a budapesti brit nagykövetség és a brit külügyminisztérium támogatásával. A szervezet megalakítását a programban résztvevő trénerok kezdeményezték. 2005-ben megjelentettük Gyakoroljuk a demokráciát! című kiadványunkat, amelyben az amerikai eredetű Állampolgári Tanács (Citizens' Jury) módszertanát ismertettük, és közre adtuk az első négy településen megszervezett és lebonyolított Állampolgári Tanács tapasztalatait. A kiadvány ma is elérhető könyv alakban, szervezetünk honlapján lépjenek velünk kapcsolatba (<http://cromo.hu>).

Az elmúlt öt évben alapítványunk stábjában az eredeti tematika megtartása mellett többféle alkalmazási területen is kipróbálta a helyi lakosok bevonását célzó módszertant. Azt tapasztaltuk, hogy amennyiben az embereket hitelesen szólítjuk meg, folyamatosan és korrekten tájékoztatjuk arról, miben kérjük véleményüket, ötleteiket, és mi lesz további sorsa az általuk elmondottaknak, akkor hajlandók időt és energiát áldozni saját ügyeikre, eljönnek és megszólalnak, véleményeznek és javasolnak, önként tesznek felajánlásokat, és aktívan közreműködnek a létrehozott programok megvalósításában.

Jelen kiadványunk másik célja, hogy bemutassa azt a programot, amelynek eredményeképpen a Cromo Alapítvány ma tizennégy képzett roma származású facilitátor kollégával büszkélkedhet. 2009 őszén indult a pécsi Színes Gyöngyök Egyesületével közös programunk, amelynek keretében roma szervezetek képviselőinek biztosítottunk 10 hónapon keresztül képzést arról, hogyan kell megszervezni és bevonni helyi lakosokat jövőtervezésbe, helyi konfliktusok megoldásába. A facilitátorok Gémkapocs Háló (<http://www.gemkapocshalo.hu>) néven szakmai közösséget alkotnak, és sikeresen vettek részt velünk együtt mindannyian a jelen kötetben részletesen ismertett jövőtervező műhelymunkán, amelynek helyszíne a Baranya megyei Kővágószőlős volt.

Hisszük és tapasztaltuk, hogy a projektek, fejlesztések fenntarthatósága nagymértékben attól függ, hogy a lakosok mennyiben állnak az adott program mögött; mennyire reflektál ez valós igényeire. Tapasztaltuk, hogy a laikus állampolgárok olyan értékeket hoznak be az egyes települési stratégiák, fejlesztések szakmai programjába, amely kizárólag az ő szempontjukból látható. Tapasztaltuk, hogy nemcsak panaszai, de konkrét javaslataik is vannak a helyi problémák megoldására, tapasztaltuk, hogy könnyebben elfogadják a települési vezetők döntéseit, ha annak előkészítésében ők is részt vettek, tapasztaltuk, hogy az a polgármester, aki ezt felismerve valóban kíváncsi az emberek véleményére, felbecsülhetetlen hitelességet szerez a településen.

Ezt a kiadványt ajánljuk mindazoknak a döntéshozóknak – civil és állami szektorban dolgozóknak egyaránt –, akik felismerték és megértették, hogy aktuális pozíciójukat megőrzendő, az érintettek boldogulását szolgáló programjaikat, fejlesztési terveiket célszerű egyeztetni azokkal, akiknek mindazt szánják.

Simon Ildikó
szakmai felelős

TARTALOM

1. Az Állampolgári Tanács, mint alap.....	5
I. Általános ismeretek	5
1. Az állampolgári részvételről.....	5
2. Az Állampolgári Tanács-módszer	5
3. Előnyök és várható eredmények	7
4. Milyen kérdésekben érdemes az ÁT-módszert alkalmazni?	7
5. Az Állampolgári Tanács szereplői.....	8
2. Egy klasszikus Állampolgári Tanács megszervezése és lebonyolítása	10
I. Előkészítés.....	10
1. Képzés a civil szervezeteknek.....	10
2. Szerződés és Előfórum	10
3. Nyilvánosság és kommunikáció szervezése az ÁT-re.....	12
4. Szakértők kiválasztása és felkészítése.....	14
5. A tanács résztvevőinek felkérése és felkészítése	14
II. Az Állampolgári Tanácsülés eszközei és lebonyolítása	15
1. Napirend, keretek ismertetése, ráhangolás.....	15
2. A levezetés (facilitálás, moderálás)	15
3. A levezető képességei, szempontok.....	18
III. Utánkövetés: Élet az ÁT után.....	22
1. Az ajánlás, javaslat eljuttatása az illetékesekhez	22
2. Köszönetnyilvánítás, ünneplés	22
3. A helyiek projektmegvalósításának kezdete	23
4. További tréningek, levezetők képzése	23
5. Féléves utánkövetés	23
3. A lakossági bevonás lehetséges területei: helyi konfliktusmegoldás.....	24
Az alkalmazási terület bemutatása.....	24
Konkrét példa bemutatása.....	24
Mellékletek, segédanyagok.....	28
4. A lakossági bevonás lehetséges területei: egészségforumok.....	30
Az alkalmazási terület bemutatása.....	30
Konkrét eset bemutatása.....	30

Mellékletek, segédanyagok.....	33
5. A lakossági bevonás lehetséges területei: önkormányzatok fejlesztése ÁROP program keretében	34
Az alkalmazási terület bemutatása.....	34
Konkrét esetek bemutatása	34
Adony	34
Nyergesújfalu	36
Mellékletek, segédanyagok.....	38
6. A lakossági bevonás lehetséges területei: önkormányzati stratégia fejlesztése.....	39
Az alkalmazási terület bemutatása.....	39
Konkrét eset bemutatása.....	39
Mellékletek, segédanyagok.....	41
7. A lakossági bevonás lehetséges területei: települési jövőtervezés	42
Az alkalmazási terület bemutatása.....	42
Konkrét eset bemutatása.....	42
Kövágószőlős	42
Mellékletek, segédanyagok.....	47
8. Roma facilitátorok képzése	50
A program célja és eredményei	50
A képzés menete, tematikája és módszerei	51
A főpróba: Kövágószőlős	52
Eddigi települések, zárszó, köszönetnyilvánítás.....	53

1. fejezet

Az Állampolgári Tanács, mint alap

I. Általános ismeretek

1. Az állampolgári részvételről

A helyi döntéshozatalban és a demokratikus folyamatokban való lakossági részvétel Magyarországon ma meglehetősen alacsony. A demokrácia gyakorlása túlságosan közvetetté vált, szinte csak a választásokon való részvételre korlátozódik. A lakosoknak nincs elég információjuk a közügyekről, és úgy érzik, hogy nincs befolyásuk az életük alakulására, nem hisznek, nem bíznak abban, hogy kezükbe vehetik ügyeik irányítását saját környezetükben. Az intézményekre és választott testületekre szembenálló félként, ellenséggként tekintenek. Az információhiány és bizalmatlanság ellehetetleníti a nyílt kommunikációt és az együttműködést a közösség és döntéshozói között.

A fentiekből következik, hogy még az állampolgárokhoz legközelebbi (helyi önkormányzati) szinten született döntések és tervek társadalmi elfogadottsága is rendkívül alacsony. Ezeket az állampolgárok rendre megkérdőjelezzik, a tervek megvalósításában nem vesznek részt.

Közösségfejlesztéssel foglalkozó civilként a mindennapjainkban tapasztaljuk a fentiek káros hatásait, ugyanakkor azt is, hogy sokakban megfogalmazódott már a változtatás igénye, és ha megfelelő fórumot biztosítunk erre, az emberek nagy kedvvel, és kompetens módon vesznek kézbe a saját ügyeik irányítását.

Minden lehetséges eszközzel segítenünk kell, hogy egyre több ember számára nyíljon meg a lehetőség arra, hogy csak a saját egyéni érdekeit és boldogulását szem előtt tartó fogyasztóból a döntéseiért, a környezetéért, és a közösségért felelősséget vállaló tudatos állampolgárrá váljon.

A fenti célok elérésére a Cromo Alapítvány olyan módszert, eljárást igyekezett találni és meghonosítani, amely növelheti a közösség tagjainak aktivitását és társadalmi tudatosságát. Kezdeti tapasztalataink alapján az Egyesült Államokban, Nyugat-Európában, és más országokban évtizedek óta sikerrel használt Állampolgári Tanács (Citizen's Jury) módszer kipróbálását tartottuk célszerűnek.

2. Az Állampolgári Tanács-módszer

Az Állampolgári Tanács (a továbbiakban ÁT – ejtsd áté) egyenlő részvételen alapuló döntéselőkészítő és döntéshozatali eljárás, amelyben 15-30, a saját mikrokörnyezete képviselőjében jelenlévő állampolgár vesz részt. A módszer működése három demokratikus előfeltételezésen nyugszik:

1. Ha elegendő mennyiségű, és minőségű információ áll a résztvevők rendelkezésére, akkor képesek komplex kérdésekben is felelős döntéseket hozni.
2. Ha egy döntési folyamatba elég korán vonják be a kérdés minden érintettjét, akkor van esély a felek teljes egyetértésén alapuló, ún. konszenzusos megoldásra.
3. A megfelelő módon előkészített állampolgári döntés megalapozottságában és érvényességében nem különbözik a választott testületek, hatóságok által hozott döntésektől, ezáltal az állampolgárok a döntési és tervezési folyamatokban egyenlő félként jelennek meg.

Az Állampolgári Tanács alapvető célja ajánlások megfogalmazása, amelyeket a résztvevők a döntéshozókhoz írásban eljuttatnak, és kéri azok figyelembe vételét a települési szintű döntések és tervek kidolgozásakor.

Létezik néhány alapvető kritérium, amelyeknek a módszer megvalósulása során teljesülniük kell.

1. A résztvevők csoportjának az általuk képviselt közösségre nézve reprezentatívnak kell lennie, vagyis összetételében tükrözniük kell a közösség szerkezetét. A minden szempontból teljesülő reprezentativitás (nem, életkor, foglalkozás, jövedelmi kategória) természetesen elérhetetlen, a szervezőknek a fórum témájától függően kell döntenie, hogy az adott helyzetben melyik szempontot tekintik döntőnek.

Egyik feltétel azonban kiemelten fontos: a vélemények reprezentativitása. A fórum előkészítő szakaszában a lehetőségek szerint minél pontosabban fel kell mérni az adott kérdéssel kapcsolatos nézeteket, ellenző és támogató véleményeket a közösségben, és törekedni kell arra, hogy az ÁT során ezek megfelelő képviseletet kapjanak.

2. Az ÁT folyamatában szakértők meghallgatása előzi meg a döntést. Feladatuk az adott kérdés technikai, társadalmi, gazdasági, jogi hátterének ismertetése. Kiválasztásuk során három szempontot kell követni:

- Az adott területen nagy elméleti és gyakorlati tapasztalattal rendelkezzenek.
- Semleges szakmai tudást képviseljenek, tehát lehetőség szerint ne a helyi közösség tagjai közül válasszunk.
- Ha a megvitatandó kérdés megkívánja, szakmai szinten is jelenjenek meg ellene és mellette vélemények, törekedjünk a kiegyensúlyozottságra, és minél több nézőpont megvilágítására.

3. A folyamat végeredménye egy konszenzusos döntés, amely alkalmas arra, hogy mind a tanácson résztvevők, mind a döntésről később értesülő lakosság azt magáénak érezhesse, és a közösséget a megosztás és szembenállás helyett a közös cselekvésre ösztönözze. Az egyetértésre alapozva a közösség képessé válik konkrét ajánlásokat tenni, akciókat, cselekvési terveket kidolgozni, és azokban a későbbiek során részt venni.

4. Az Állampolgári Tanács döntését a közvélemény a helyi médián keresztül ismeri meg leginkább. Döntő fontosságú, hogy az ÁT előkészítése, megszervezése és lebonyolítási folyamata, illetve a megszületett döntés minél szélesebb nyilvánosságot kapjon. Így biztosíthatjuk, hogy a lakosok ezt sajátjuknak érezzék, és később mozgósíthatók legyenek az együttműködésre, a tervek megvalósítására.

5. Az ÁT-t lebonyolítását független levezetők (moderátorok, facilitátorok) irányítják. A teljes program előkészítését és megszervezésének feladatát egy helyi civil szervezet, vagy akár

civilek egy alkalmi csoportja is tökéletesen képes ellátni, a vita vezetéséhez viszont kívánatos független szakértő segítségét igénybe venni.

Ez két okból fontos:

- A szakértő levezető rendelkezik azokkal a csoportvezetési képességekkel, amelyek szükségesek az egyetértésen alapuló döntés elősegítéséhez, illetve a felmerülő konfliktushelyzetek kezeléséhez.
- Nem tagja a helyi közösségnek, a megvitatott kérdésben személyesen nem érdekelt, ezért akár egy éles vitában is képes az objektivitását megőrizni.

3. Előnyök és várható eredmények

A módszer alkalmazásával előrelépést tehetünk az Állampolgári Tanács témáját adó konkrét probléma megoldásában, de ezen túl a közösség életét és működését érintő egyéb előnyös hatásokkal is számolhatunk.

1. Megfontolt és felelős döntések születnek, amelyek erősítik a polgárok kompetenciaérzését, azt a tudatot, hogy részvételük a közügyek gyakorlásában fontos és szükséges, eredményekhez vezet.
2. A polgárok és a választott testületek, hatóságok közötti nyílt kommunikáció megindulása növeli e testületek legitimitását (elfogadottságukat, a döntéseik hitelességét), és működésük hatásfokát. A több évtizedes külföldi és saját, eddigi hazai tapasztalatok alapján kijelenthetjük, hogy az esetleges kezdeti idegenkedéseken túllépve a döntéshozók többsége is átlátja a fentieket, és döntéseiben figyelembe veszi az ÁT ajánlásait.
3. A tanácsulésen résztvevők tapasztalhatják, hogy egy vitás kérdés megoldása során hogyan juthatnak el az egyetértésig, illetve hogy kerülhetik el a vita elmergesedését és parttalanná válását. Az általuk itt megtanult technikák segítségükre lehetnek akár későbbi hasonló helyzetekben, de résztvevőink elmondása szerint akár magánéletükben, szakmai karrierjük során is hasznosíthatók.

4. Milyen kérdésekben érdemes az ÁT-módszert alkalmazni?

1. Egy konkrét, igennel vagy nemmel megválaszolható vitás kérdés esetén is megfontolt, megalapozott, egyetértésen alapuló döntés alakítható ki. Például, engedje-e a közösség, hogy ipari beruházás valósuljon meg környezetében? Ez a kérdés népszavazással is eldönthető, de így nem lehet tudni, hogy a polgárok mennyire tájékozottak, milyen érvek alapján döntöttek. Megfelelő tudás hiányában a lakosok ki vannak téve a hamis információk vagy különféle érdekcsoportok manipuláló hatásának. Az eredménytelen vita hosszú évekig húzódhat.
2. Egy intézkedéssel, tervvel kapcsolatos társadalmi ellenállás és támogatás vizsgálata, a támogatás biztosítása. Bármilyen jó és szakmailag megalapozott lehet egy terv vagy intézkedés, a megvalósulását alapjaiban veszélyezteti a lakosság ellenállása. Példa: több százmilliós

beruházással kialakított települési szennyvízhálózat, amelyre a lakosság félreértések és információhiány miatt nem kapcsolódik rá.

3. Jövőtervezés: a módszer egyik legfontosabb felhasználási területe. Az Állampolgári Tanács segítségével olyan terveket dolgozhatunk ki (pl. településfejlesztési koncepció), amelyek találkoznak a közösség igényeivel, és megvalósításuk során a képviselő-testület számíthat a polgárok támogatására és aktív részvételére.

5. Az Állampolgári Tanács szereplői

Röviden tekintsük át azokat a csoportokat, amelyekre az ÁT szervezése és lebonyolítása során kiemelt figyelmet kell fordítanunk.

A lakosság

Az ÁT sikerességét alapvetően meghatározza, mennyire tudjuk a helyi közösség tagjaival elfogadtatni a módszert, mennyire értik, mi miért történik. A későbbiekben elsősorban ettől függ, hogy mennyire képesek azonosulni az ÁT döntésével és ajánlásaival. Az előkészítés és megvalósítás során pontos, és mindenki számára érthető tájékoztatást kell adnunk az eseményekről, a célokról, és a várható eredményekről. Az ÁT során megszületett konszenzusos döntésről és ajánlásokról a legszélesebb körben tájékoztatni kell a közösséget.

A tanácsülés tagjai

A fent említett tájékoztatási kötelezettség fokozottan érvényes az ÁT meghívott résztvevőire, a tanácsstagokra. Csak akkor tudnak sikeresen működni ebben a helyzetben, ha pontosan tudják a program célját, és ebben szerepüket, feladatukat. Tájékoztatnunk kell őket arról, hogyan történt a kiválasztásuk, melyek a program konkrét lépései.

A közönség

Miután a módszer egyik alapértéke a nyilvánosság, a tanácsülés is a helyi lakosokból szerveződött közönség előtt zajlik. Ugyanakkor a módszer másik lényeges eleme, hogy a fórum során a vitában és a konszenzusos döntési folyamatban csak az előzetesen kiválasztott és személyesen meghívott polgárok nyilváníthatnak véleményt és hozhatnak döntést. Az ÁT-t természetesen nyíltan (plakátok, helyi média) is meg kell hirdetni, de a nem személyesen meghívott érdeklődők csak megfigyelőként, azaz közönségként vehetnek részt. A vita során egy-két alkalommal biztosíthatunk lehetőséget a véleményük kinyilvánítására, de ettől függetlenül előzetesen tisztázni kell velük, hogy most közönségként vannak jelen.

Az önkormányzat és egyéb döntéshozó testületek

Az Állampolgári Tanács létrejöttének és sikerének egyik előfeltétele, hogy feloldjuk az adott település döntéshozó testületeinek ellenállását, és megfelelő válaszokat adjunk kétségeikre, félelmeikre. Tisztáznunk kell azt, hogy az ÁT nem jogosult feladatokat átvállalni, döntési jogköröket elvonni a választott testületektől, a célja ajánlások megfogalmazása. Együttműködésre és támogatásra törekszik, nem a hatalom megosztására.

Másik gyakori ellenérv, hogy az ÁT megszervezése hosszadalmas és költséges, lassítja a testületek döntéshozatali folyamatát. Érdeemes ebben a helyzetben mérlegelni, mennyivel hatékonyabbá teheti egy döntéshozó testület (pl. egy önkormányzat) működését a polgárokkal kialakított hosszú távú együttműködés, illetve milyen költségekkel járhat később egy gyors, de megalapozatlan döntés. Tapasztalataink szerint a fórumon megszületett ajánlások jelentős része nem a döntéshozók anyagi forrásait terheli, hanem a résztvevő civilek és szervezeteik tudását és erőforrásait mozgósítja a probléma megoldásában.

A helyi döntéshozók, pl. a polgármester, képviselők helyet foglalhatnak a közönség soraiban, időnként a náluk lévő minőségi információk miatt akár szakértőként is megnyilvánulhatnak, de nem tagjai a tanácsnak. A levezetők ügyelnek arra, hogy mind szakértőként, mind pedig közönségként betartsák a „játékszabályokat”.

A sajtó

Szerepe a program támogatásában, a polgárok tájékoztatásában, és a tanácsülés végeredményének megismertetésében kiemelten fontos. A program hitelességét és elfogadottságát növeli, ha a közösség tagjai a helyi, vagy akár az országos médián keresztül minél többször és minél pontosabban értesülnek az eseményről. A hiteles tájékoztatás, és a módszer újszerűségéből adódó félreértések elkerülése érdekében biztosítsunk előre elkészített sajtóanyagot.

2. fejezet:

Egy klasszikus Állampolgári Tanács megszervezése és lebonyolítása

I. Előkészítés

1. Képzés a civil szervezeteknek

Budapesti székhelyű szervezetként nem tudunk, és nem is kívánunk a kistérségekben a helyi demokrácia mozgatórugójává válni. Ezért első lépésként az Állampolgári Tanács módszert olyan civil szervezeteknek mutatjuk be az érdeklődő térségekben, akik elkötelezettek a téma iránt, és elképzelhetőnek tartják, hogy a következőkben, velünk együttműködve, megszerveznek egy efféle programot.

Ahhoz, hogy az Állampolgári Tanács sikerre vihető legyen a településeken, szükséges, hogy a projektben résztvevő helyi civil szervezetek azonos fogalmakat használjanak, értsék, és képviselni tudják saját környezetükben a módszer alapértékeit.

Ennek érdekében a tréningen ismertetjük az ÁT módszertanát, célját, és a tanácsülés megszervezésének lépéseit. Az a szándékunk, hogy megértessük és megkedveltessük az Állampolgári Tanács módszerét, továbbá hogy képessé tegyük a tréningen résztvevő szervezeteket a folyamat lebonyolítására.

A helyi civil szervezetek bevonása, aktív együttműködése a projekt során előfeltétele egy sikeres ÁT lebonyolításának.

A településeken élő néhány ember vagy nagyon kevés számú aktív lakos – leginkább civil szervezeti vezető – egyéni elkötelezettsége, ambíciója támogatja az ÁT elindulását.

Eddigi sikeresen lebonyolított ÁT helyszíneink partnerei megfogalmazták, hogy először olyan léptékű és témájú probléma köré kell az ÁT-t szervezni, amely garantáltan sikeres, mert különben ők maguk, a szervezeteik, és a módszer is kompromittálódnak, és ennek következtében a későbbiekben még nehezebb lesz a helyi lakosokat aktivizálni.

2. Szerződés és Előfórum

Kapcsolattartó partnereink és a civil szervezetek elköteleződése egyik kulcskérdése a projektnek. A Cromo Alapítvány a módszertani háttérrel biztosítja, az Állampolgári Tanács megszervezése a helyi partnereinkre vár. Az ő bekapcsolódásuk és elköteleződésük egyben a módszertan elsajátítását is jelenti, és azt, hogy a településeken élők a későbbiek folyamán önállóan képesek lesznek kezdeményezni és megszervezni a következő Állampolgári Tanácsot.

Az önkormányzat bevonása, szerződéskötés

Legelső lépésben konzultálni kell a leendő partnerekkel, tisztázni a tennivalókat és az elköteleződést, a kimenetet, valamint ezekről írásbeli szerződést kell kötni. Ebben a szakaszban feltétlenül megkeressük az érintett önkormányzatot, részletesen megbeszéljük a polgármesterrel, és amennyiben lehetséges, az összes képviselővel, hogy a mit vállalunk, mi az ÁT célja, ki és miért kezdeményezte stb. Magyarországon kiemelten igaz, hogy a helyi formális hatalom képviselőinek hozzájárulása és elkötelezettsége nélkül nagyon nehéz fenntartható programot indítani, pusztán civil kezdeményezésre alapítva.

Előfórum szervezése és lebonyolítása

Az Előfórum arra irányul, hogy a településeken felmérjük azokat a témákat, amelyek az egész közösséget érintik, széles körű érdeklődésre tarthatnak számot, tehát az Állampolgári Tanács fókuszában állhatnak. Az Előfórumon egy asztalhoz ültetjük a település életében meghatározó, véleményformáló és véleménytovábbító szereplőket, pl. tanító, lelkész, fodrász, postás, üzlettulajdonos. Ők azok a kulcsemberek, akik ismerik a helyi érdekeltségű problémákat, és az emberek ezekkel kapcsolatos véleményét. Mint az amerikai esküdszék esetében, ők lesznek azok, akik segítenek összeírni a kiválasztott kérdésben pro és kontra állásfoglaló személyeket. Nem elhanyagolható szempont, hogy mivel ők választják ki a témát, ezért elkötelezettek lesznek az iránt, hogy azok az emberek, akiket a tanács tagjai közé javasoltak, el is jöjjenek a tanácsülésre. Utóbbi gondolatot figyelembe véve a helyi civil szervezetek képviselőit is meginvitáljuk az Előfórumra, hogy segítsenek megteremteni a módszer ismertségét, és vegyenek részt a tanácstagok személyes felkészítésében.

Azt ajánljuk a megjelenteknek, hogy az összegyűlt témák közül azt válasszák, amelyik nem a konfliktusokat élezi tovább, hanem megoldása pozitív hatással lesz a településre. A közös gondolkodás összeköti a lakosokat, egy jól sikerült Állampolgári Tanács példaként szolgálhat további kezdeményezésekhez. Ez a szempont különösen akkor fontos, amikor azt tapasztaljuk, hogy széthúzó erők feszülnek a településen, akár politikai nézetek különbözősége, akár pl. az öslakosok és betelepültek közötti szakadék, akár más, rejtett konfliktusok miatt.

Kommunikáció és nyilvánosság szervezése

A projekt menete számos, egymást követő, illetve párhuzamos lépésben halad, melynek elemei közül mindig szem előtt kell tartani a lakosság folyamatos tájékoztatását a helyi médián (újságok, internetes fórumok, kábeltévék, rádiók), plakáton, leveleken és személyes találkozókra keresztül.

A projekt teljességéhez tartozik, hogy az Előfórumot megelőzően kérdőíveket kell készíteni, amelyek feltárják a lakossági véleményeket, a helyi viszonyokat és aktuális problémákat, és minél több helyi lakost megkérdezni, lehetőleg helyi önkéntesekkel (civil szervezetek vállalkozó kedvű aktivistái) vagy általunk szervezett egyetemi hallgatókkal.

Az elfoglalt emberekkel nehéz tartani az időpontokat, és ezt a hatást a projekt tapasztalata szerint csökkentheti, ha nem egy-egy kapcsolattartó partnerre alapozzuk a projekt végrehajtását, hanem több helyi partnerrel dolgozunk, akik egymástól függetlenül is képesek továbbgörgetni az eseményeket.

Mielőtt az Előfórumnak nekifogunk, fontos tisztázni a partnerünkkel, különösen az ÁT-t az adott településen személyében is magára vállaló emberrel a lehetséges veszélyeket, aggályokat, és

erre megnyugtató megoldásokat, verziókat közösen kidolgozni. Természetesnek tartjuk, hogy egy idegen szervezet beengedése a településre kockázattal járhat a helyiek számára, és elsősorban a bizalom kiépítésére van szükség.

A módszer és alapértékei sajátossága miatt fontos ez a két lépcső – Előfórum és tanácsülés –, mert az egymást meghallgató, valóban megértő, konstruktív közös döntéshozatali eszközöket használó csoport hazánkban még nem eléggé ismert és tapasztalt munkamódszer.

3. Nyilvánosság és kommunikáció szervezése az ÁT-re

Az információ-áramlás szervezése mellett biztosítanunk kell a széles körű nyilvánosságot, mert ellenkező esetben olyan híresztelések kaphatnak szárnyra egy településen, amelyek alapjaiban gátolhatják, és kudarcra ítélik addigi munkánkat.

Csakúgy, mint az Előfórumról, a tanácsülésről is tájékoztatnunk kell a lakosokat, buzdítanunk kell őket a közönség soraiban való részvételre, amelynek leghatékonyabb eszközei a plakátok, a helyi média, a személyes beszélgetések, és az ÁT helyszínéül szolgáló intézmény falán elhelyezett tájékoztatók az eddigi történésekről.

Egy Állampolgári Tanács rendezvény lehetséges PR-terve:

Időpont (A szervezés szakasza – az éppen futó programelem)	Célcsoport	Média	Cél
november eleje	lakosság	Helyi írott és elektronikus sajtó Cikkek, előre elkészített sajtóanyag, interjúk Önkormányzat honlap Cromo honlap	A helyi közösség tájékoztatása Bevonás A módszer elfogadtatása – közösségi támogatás megszerzése Esetleges előítéletek eloszlatása - átláthatóság
november.	országos	Országos sajtótermékek MTI Önkormányzat, Cromo honlapok	Jó példa, előremutató kezdeményezés kommunikálása Büszkeség érzésének támogatása a helyi lakosság körében
november – december 15. Kérdőíves kutatás	lakosság, különösen a kérdésben érintettek	Elektronikusan letölthető kérdőív: Önkormányzati honlap Cromo honlap Nyomtatott kérdőívek: Kitöltési lehetőség a hivatal ügyfélterében Kitöltési lehetőség egyéb	Reprezentatív véleménygyűjtés az adott kérdéssel kapcsolatban (hangulat, pro-kontra érvek, javaslatok)

		közüintézményekben, közösségi helyeken Kipostázott sajtótermékkel eljuttatva	
Előfórum, november 24.	lakosság	Helyi TV, rádió számára teljesen nyilvános Helyi írott sajtó	A helyi közösség tájékoztatása, a konkrét lépések, konkrét vitás kérdések ismertetése Bevonás A módszer elfogadtatása – közösségi támogatás megszerzése Esetleges előítéletek eloszlatása - átláthatóság
január	Az ÁT-ra meghívott résztvevők és szakértők	Írásos, meghívó személyre szóló meghívó Írásos, személyre szóló tájékoztató anyag az ÁT menetéről, szabályairól, témájáról	Tájékoztatás, információ nyújtása, részvétel szándékának megerősítése
január 23. Állampolgári tanács ülés	lakosság, országos	Elektronikus, vagy írásos tudósítási lehetőség a rendezvény előtt/után	Elsősorban tájékoztatás, átláthatóság a helyi közösség számára
A program lezárása	lakosság	Helyi írott és elektronikus sajtó Cikkek, előre elkészített sajtóanyag, interjúk Önkormányzat honlap Cromo honlap	Az ÁT ülésen elfogadott írásos ajánlás tartalmának ismertetése a helyi közösség tagjaival A rendezvénysorozat folytatásának ösztönzése
A program lezárása	országos	Országos sajtótermékek MTI	Teljes összefoglaló a programról, pozitív demokratikus példa felmutatása

A településeken a helyi, a projekt egészét tekintve pedig az országos médiába igyekeztünk bekerülni, az időről időre kiadott sajtóközleményeink útján.

Tapasztalataink szerint egy néhány ezres méretű településen a helyi média, a közvetlen megkeresés és a megszokott helyeken történő plakátolás bizonyult a leghatékonyabbnak.

A települések vezetőit mindig be kell vonni kezdettől fogva a programba, és személyesen szerződni velük írásban a szervezés megkezdése előtt. Sokkal hatékonyabb és hosszabb távú az együttműködés, ha a polgármester kezdettől érti és érzi szándékainkat, és nem ellenfélként tekint a külsős szervezetre.

4. Szakértők kiválasztása és felkészítése

Az Előfórumon kiválasztott téma ismeretében át kell gondolni, kik lehetnek azok az elismert és az adott településtől független szakemberek, akik a tanácson objektíven, sokrétű és lényegi információkkal, a lakosok számára úgy világítják meg a problémát, kérdéskört, hogy az segíti a döntési és javaslattevői folyamatban a tanácsülés résztvevőit. Szakértőt hívhatunk költségvetési, környezetvédelmi, területrendezési, foglalkoztatási stb. kérdésekben, amelyhez a lakosok kompetenciája nem elegendő vagy sokféle szempontot kell egyszerre megfontolni.

Érdemes időben – a témakiválasztást követően – elkezdni a független szakértők megkeresését és felkészítését, hogy elkerüljük az egyeztetés csúszásából következő kapkodást.

A projekt tervezésekor az ÁT időpontját olyan időszakra tervezzük, amikor az emberek nagy része elérhető, és a szakértők részvételének biztosítása érdekében próbálunk meg forrást teremteni díjazásukra és esetleges költségeik fedezésére is. Tapasztalatunk szerint a felkért szakértők meglepően nagy arányban díjazás nélkül is szívesen segítenek, ha idejük engedi, de ne az anyagi források hiánya legyen az akadály a valóban fontos szakértő meghívásának.

A szakértők megjelenése és bevonása a tanácsülésbe hatékonyan járul hozzá a résztvevők adott kérdéssel kapcsolatos tájékozódásához, az esetleges indulatok lehűléséhez, és hasznos, racionális vita kialakulásához.

5. A tanács résztvevőinek felkérése és felkészítése

A tanácstagoknak, mint említettük, képviselniük kell az adott település népességét, és a megtárgyalandó témáról való vélekedést is. Olyan, a legkülönbözőbb véleményeket megjelenítő lakosokat kell az ÁT-n való részvételre megnyerni, akik segítségével a vélemények demokratikus kinyilvánítása és kulturált ütköztetése, vitája eredményezi a konszenzus kialakítását.

A tanácstagokkal egyeztetnünk kell egyszer az ülés előtt, hogy pontosan értsék és elfogadják az ÁT szabályait, célrendszerét és a levezetők szerepét az ülésen.

Évek óta tapasztaljuk képzéseink megszervezésénél, hogy a megjelenésre vonatkozó ígéretet nem szabad komolyan venni, ezért az ehhez hasonló rendezvények létszámát mindig többszörösére kell szervezni a biztosan bekövetkező és nagyarányú lemorzsolódás miatt.

Még hangsúlyozottabban kell jelezni minden csatornán keresztül, hogy az Előfórumra bárki eljőhet, és nem egy zárt kör rendezvényéről van szó.

A civil szervezetek nem mindegyike rendelkezik társadalmi beágyazódással, a lakossággal eseti vagy kifejezetten gyenge a kapcsolata, gyakran néhány személy egyéni ambíciói mozgatják a szervezeteket, és ennél fogva mozgósítási képességük is elég alacsony.

A civil szervezeteknek időnként nehéz teljes mértékben azonosulni az ÁT módszer azon alapértékével, hogy olyan embereket is be kell vonni, akik nem értenek egyet a fősodor gondolataival, és nem úgy tekinteni rájuk, mint potenciális rendzavarókra.

II. Az Állampolgári Tanácsülés eszközei és lebonyolítása

1. Napirend, keretek ismertetése, ráhangolás

Az Állampolgári Tanácsülés ideális esetben 1 teljes nap és két nap között rendezhető meg és bonyolítható le. A lakosok részvételét leginkább a hétvégi időpont garantálja, de amennyiben erre a két napra díjazást is kapnak az ÁT tagjai, úgy hétköznapiokon is megrendezhető. Viszont így a közönség és a szakértők megjelenése nehezebb.

A napirend ideális összeállításakor figyelembe kell venni, hogy bármely gondos előkészítés mellett is lehetnek olyan tanácsstagok, akiknek kevesebb információjuk van a megtárgyalandó kérdésről, ezért a szakértőket célszerű a kezdési időponthoz minél közelebb szerepeltetni.

A napirend ideálisan a következő pontokat tartalmazza:

Köszöntés, bemutatkozás, keretek tisztázása

Szakértők meghallgatása I. rész

Kérdések, dilemmák, álláspontok tisztázása

Szakértők meghallgatása II.

A közös álláspont kialakítása: a problémamegoldó és a jövőtervező modellek változtatása

Jegyzőkönyvírás, aláírások

Az ÁT-ülés levezetője ismerteti a napirendet és megállapodik a résztvevőkkel a szereposztásban, az időkeretekben, a szabályokban, az ülés lebonyolításában és a kimenetben, valamint az ÁT-ülés utánkövető munkálataiban. Célszerű ezeket írásban egy nagyméretű papíron vastag filccel mindenki számára láthatóan megjeleníteni, és a teremben kifüggeszteni.

A résztvevők feltehetően ismerik egymást, ugyanakkor valamilyen vidám és megmozgató gyakorlattal, játékos vagy egyéb módon érdemes a megismerkedést, a feszültségoldást és a munkára hangolódást a levezetőnek segítenie.

2. A levezetés (facilitálás, moderálás)

Napjainkban egyre elterjedtebb különféle megbeszélésekre, rendezvényekre ún. facilitátort meghívni. A szó eredete a francia facile (könnyű) szó. A facilitátor feladata a rendezvény résztvevői számára szakszerű segítséget nyújtani egy eredmény (döntés, problémamegoldás stb.) eléréséhez. A továbbiakban a magyarított változatot fogjuk használni, azaz levezetőnek és levezetésnek nevezni a fentieket, vállalva, hogy a magyar szó nem teljesen fedi az idegen szó mögött lévő tartalmat.

Minimum szabályok

A levezetés első mozzanata az ülés minimum szabályainak ismertetése, amelyek az ÁT esetében a következők:

Egyenlőség

Megállapodunk, hogy az ülésen résztvevő állampolgárok egyenlő jogokkal és kötelezettségekkel rendelkeznek, mindenki véleménye egyformán fontos.

Időkeretek

Az ülés elején tisztázzuk, hogy meddig tart a megbeszélés, mikor vannak szünetek.

Zavaró körülmények

Megállapodunk arról, hogy mindenki kikapcsolja a megbeszélés idejére a mobiltelefonját, valamint hogy dohányozni lehet-e vagy sem az ülés alatt, és ha nem, akkor hol legyen kijelölt dohányzóhely.

Tisztelet

Megállapodunk arról is, hogy tartózkodnak a személyeskedéstől, az ülés témáján kívül eső kérdések, régi konfliktusok megvitatásától.

Ülés-levezetési eszközök

Célszerű néhány nagyon könnyen alkalmazható eszközt a leendő levezetőnek megtanulnia, és előzetesen gyakorolnia a konszenzus kialakításának elősegítéséhez. Csak olyan eszközöket javasolunk, amelyeket a Cromo Alapítvány munkatársai ÁT-ülés vagy Előfórum keretében már kipróbáltak és hasznosnak találtak, és amelyek alkalmazásához semmilyen előzetes csoportvezetői képesítésre nincs szükség, tehát könnyen elsajátítható.

Egyenlő esélyek technika

Mindenki kap meghatározott időt (pl. 3 percet) arra, hogy kifejtse álláspontját. Általában hasznos ezzel kezdeni egy olyan beszélgetést, ahol sokféle érdek ütközik, hogy egyformán meghallgattassék minden fél a vita előtt. Így senki sem fogja azt érezni, hogy minden csak rajta múlik, vagy ellenkezőleg: kirajzolódnak az ellentétes és azonos vélemények a tanácstagok előtt.

Körkérdés

Amikor felforrósodik a hangulat, erős érzelmi, indulati töltettel folyik a vita, és néhányan rátelepednek a beszélgetésre, míg mások passzívan hallgatnak, a levezető körkérdést tesz fel, melynek lényege, hogy mindenki kiadja magából a feszültséget mondanivalója közlésével. Sorban mindenki elmondhatja a véleményét, és azt is, hogy mit érez. Itt nincs időkorlát, hacsak nem nagyon kevés már az ülésből hátralévő idő. Ez a technika megnyugtató a kedélyeket: mivel mindenki tudja, hogy sor kerül rá, senki sem akar majd közbeszólni, és jobban oda tud figyelni a másokra.

Egyszer-kétszer technika

Senki sem szólalhat meg másodszor, mielőtt mindenki legalább egyszer hozzá nem szólt. Ez olyan technika, amely engedi azokat is szóhoz jutni, akik rendszerint nem elég kezdeményezők, ugyanakkor figyelmezteti a domináló hozzászólókat arra, hogy másnak is lehet fontos véleménye. Ez a módszer akár a tanács természetes gyakorlatává is válhat, amikor a

tanácsstagok figyelmeztetik egymást, hogy valaki még nem szólt, vagy már régen nem jutott szóhoz.

Változatosság

Kiscsoportokra, párokra lehet bontani a tanácsstagokat, hogy egy kérdésre könnyebben kapjunk választ a kiscsoportos munka előkészítő jellege miatt. Az energiaszinttől függően szüneteket lehet tartani, a rövid, játékos vagy mozgással járó gyakorlatok beiktatása mindig segít. Ugyanígy az is, ha háttéranyagokat osztunk ki, vizuális segédeszközöket használunk.

Ötletróham

Mindenki elmondhatja bármilyen ötletét egy témával kapcsolatban, minden elhangzó ötletet fel kell írni egy nagyméretű papírra, vagy táblára, amelyet jól láthatóan függesztünk ki. Az ötletróhamnak szigorú szabályai vannak: gyors gondolkodás, kreativitás, bármilyen ötlet elfogadható, akkor is, ha elsőre komolytalannak tűnik. Az ötletek nem kommentálhatók és nem kritizálhatók, azok megbeszélése későbbi feladat. Lehet egymás gondolataira építeni. Az egész kb. 5–10 percig tart.

Ötletpontozás

Amennyiben a felmerült lehetőségek közül a jelenlévők nem tudnak választani, a levezető javasolhatja ezt a technikát. Minden ötlet, javaslat már szerepel megszámozva a nagyméretű papíron, amelyet kifüggesztettünk, hogy mindenki jól lássa. A jelenlévők az egyes ötleteket 1–5-ig pontozhatják, így minden ötlet kap annyi pontszámot, ahány résztvevő van jelen. Ezeket összeadják, és átlagot számolnak. A legtöbb pontszámot elért ötletekkel újra végig játszhatják, vagy érvekkel meggyőzhetik egymást a tanácsstagok, melyik nyerte el közel mindenki tetszését.

Pro-kontra technika

Ha két vagy több markáns – egymásnak lényegileg ellentmondó – vélemény alakul ki a tanácsülésen, a levezető megkéri az egyes vélemények képviselőit, hogy válasszanak egy-egy szószólót maguknak. A két (három) szószóló megpróbál az egyes vélemények, álláspontok mellett és ellen érveket gyűjteni úgy, hogy mindenki a sajátja ellen hoz fel érveket, és a másikat támogatja. Ezzel nem csak a holtpontról mozdítjuk ki a gyakran bemerevedett állásokat, hanem segít a szempontváltásban is.

Nyitó- és zárókör

Érdekes a megbeszélést úgy kezdeni, hogy a levezető minden résztvevőt megkérdez, hogy mivel érkezett a megbeszélésre, hogy érzi magát, és mit vár az üléstől. Ez fontos lehet azért is, hogy egyrésztől mindenki spontán módon tudjon legalább egyszer megszólalni, valamint képet nyerhet a csoport az ott ülők hangulatáról, gondolatairól.

A zárókérdésben meggyőződünk arról, hogy mindenki jól értette-e az ülésen megszületett álláspontot, döntést és visszajelzést kapunk arról, hogy az egyes tanácsstagok milyen

gondolatokkal, érzésekkel, elégedettségi szinttel távoznak az ülésről. Utolsó megszólalásként alkalmat nyújt mindenkinek arra, hogy a bennrekedt gondolatokat, véleményeket kifejtse, de a levezetőnek ügyelnie kell arra, hogy ebből már ne kerekedjen újabb vita, és az ülés a megbeszélte időben lezáruljon.

3. A levezető képességei, szempontok

Szeretnénk néhány szempontot megosztani az olvasóval a megfelelő levezető kiválasztásához. Előfordul, hogy az ÁT-t rendezők úgy gondolják, kívülről kell meghívni a levezetőt, azaz olyan embert vagy embereket, akik nem élnek a településen, nem érintettek a kérdésben, de képzetek egy feladatcsoporthoz vezetésében.

Külsős levezető esetében fontos szempont, hogy egy vitatott kérdés minden részletével tisztába kerüljön, minden vélemény képviselőjével előzetesen találkozzon, és kikösse függetlenségét. Azt, hogy nem a meghívó szervezet vagy közösség érdekeit fogja szem előtt tartani, hanem az ülés szakszerű levezetésére szerződik.

Ugyanakkor nem elvárás, hogy minden ÁT-ülést külsős vezessen, hiszen a településen is élnek rátermett, az emberekkel könnyen szót értő lehetséges levezetők, akik felkérésénél persze lényeges szempont az adott kérdéssel alkotott semleges vagy egyenlő távolságú véleményük.

Természetesen senki nem születik erre a feladatra, hanem bizonyos képességei alkalmassá teszik erre, és a fentiekben leírt, használandó eszközöket pedig könnyen meg lehet tanulni. Fontos, hogy a levezető higgadt, aktívan figyelő és másokat meghallgatni tudó ember legyen, aki képes a hosszú távú koncentrációra, nem fél a konfliktusok megbeszélésétől, de támogatni is tud másokat, valamint érthetően és egyszerűen képes megfogalmazni bonyolult gondolatokat összegzőként.

Jegyzőkönyv-vezetés

Az ÁT-ülés alatt jegyzőkönyvet kell vezetni, amely szokás szerint tartalmazza a felszólalásokat, a lényeges kérdéseket és végül az ÁT-ülésen született álláspontot, javaslatot. Célszerű azonnal számítógépre vezetni a jegyzőkönyvet, és kinyomtatni az állásfoglalást a helyszínen, hogy a tanácsstagok aláírásukkal hitelesíthessék a kialakított véleményt.

A közös álláspont (konszenzus) kialakítása

A konszenzus olyan megoldás, amellyel mindenki egyformán egyetért, azaz nyertes-nyertes helyzet, ahol a végeredmény nem a kiinduló álláspontok közötti átmenet, hanem az esetek többségében egy harmadik verzió, amely minden aggályt el tud oszlatni. A konszenzus kialakítása türelmet, valódi odafigyelést és időt igénylő munka.

Az Állampolgári Tanács közösségfejlesztő hatásának kialakulásában nagy szerepe van a konszenzusnak, azaz a teljes egyetértés megformálásának. Ez részben annak tudható be, hogy maga a konszenzus kialakítása is a közösséget egyesítő cél, emellett a folyamat során megfogalmazott perspektívák, a közös akarat együttes megvalósítása tovább erősíti a lakosokat.

Vajon hogyan juthat egy csoport konszenzusra? Hogyan érhető el, hogy annak minden tagja valóban egyetértsen a megfogalmazott ajánlásokkal?

1. A csoportból valóban mindenki aktívan vesz részt a folyamatban. Ebben meghatározó a levezető szerepe, aki hasznos eszközöket találhat ehhez a korábban leírtakban.
2. Meg kell teremteni a bizalmi légkört a csoportban. El kell érni, hogy a résztvevők nyíltan kifejezzék, illetve nyitottan meghallgassák a különböző véleményeket.
3. Egy probléma megoldásánál elengedhetetlen, hogy azt mindenki által érthetően és elfogadhatóan fogalmazzuk meg. Már ez a fázis maga hozzájárul a konszenzusépítéshez. Hasznos eszközök lehetnek a korábbiakban ismertetett ötletroham, illetve a kapott ötleteket strukturáló módszerek. Fontos, hogy amíg a csoport nem határozta meg a felszínen látszó probléma mögött meghúzódó okokat pontosan, addig ne lépünk tovább, még ha a résztvevők azt is jelzik, hogy mindent értenek és a további boncolgatást felesleges időhúzásnak érzik. Sokszor ez a kulcs a konszenzusos javaslatok megfogalmazásához, mivel csak a felszínt érintő problémák, a mélyebb okokat nem ismerve, feloldhatatlan konfliktusok forrásai lehetnek.

Példa erre, hogy az „épüljön vagy ne épüljön a településen hipermarket” típusú kérdésfeltevés könnyen megoszthatja a közösséget, miközben a probléma mélyebb elemzésénél kiderül, hogy valójában nem a hipermarket a kérdés, hanem a település forrásteremtése hiányos, tehát az alapp probléma mögött meghúzódó okok feltérképezése és megbeszélése mindenki számára elfogadható megoldást is hozhat.

4. A folyamat során a levezetőnek biztosítania kell, hogy mindenki kövesse a folyamatot, meghallgassa a többiekét, és megértse a felvetett hozzászólásokat, hogy képes legyen ötleteit és tudását megosztani, természetesen anélkül, hogy ebben meggátolná a többi résztvevőt.
5. A témától való elkalandozásokat időben fülön kell csípni, és vissza kell terelni a beszélgetést az eredeti témához.
6. Fontos, hogy a folyamatban ne jelenjenek meg, és ne hatalmasodjanak el a személyeskedő elemek. Ha ezek megjelennek, a levezető dönthet a konfliktusok megvitatása mellett, ha lát lehetőséget ezek gyors felszámolására, vagy visszatérítheti a vitát a problémára, esetleg a vitatott részletek jobb megértését célozva.

A befagyott vitánál hasznos lehet a lehetőségek és motivációk mélyebb megértése. Sokszor már ez is a lehetőségek bővüléséhez vezet, ami megoldást ad a problémára.

7. Ha a problémát meghatároztuk, fel kell mérni a megoldási lehetőségeket, és az esetleges akadályozó tényezőket, valamint a résztvevők személyes felajánlásait. Bár a problémát célszerű időben elválasztva előre meghatározni, a többi fázis már párhuzamosan is futhat. A levezető felírja a különböző javaslatokat és ötleteket a megfelelő csoportokba, a falra vagy táblára kifüggesztett nagyalakú papírra, így már az ötletroham alatt elvégezhető azok csoportosítása. Ez annál is inkább segíthet, mert általában ezek a kategóriák nem válnak szét élesen a résztvevők tudatában. Pusztán az ötletek csoportosított megjelenése előrelépést jelenthet a probléma és a lehetséges megoldások megértésében és megfogalmazásában.

8. A konszenzussal kialakított javaslatcsomagot a lehetőségekhez képest a legkonkrétabban fogalmazzuk meg, a feladatokat, felelősöket és határidőket is megjelölve. Ezzel elérhető, hogy a végrehajtás is hatékonyan menjen végbe.

Ha a folyamat során a résztvevők úgy érzik, bizonyos kulcsemberek hiányoznak a probléma végleges megoldásához, kerüljön be a javaslatok közzé egy velük együtt szervezett további megbeszélés.

Bár a javaslatok tartalmazzák a határidőket és a felelősöket, érdemes lehet helyben választani egy vagy több résztvevőt, akik mozgásban tartják az Állampolgári Tanács által elindított kezdeményezést.

Összefoglalva tehát a konszenzus kialakítása közben két modell változtatása vagy kizárólagos használata segíti a tanácstagokat: a problémamegoldó és a jövőtervező modellé. Az előbbi célja az ÁT fő témájául választott probléma kibontása, elemzése, majd megoldása, a másiké pedig a település jövőképeinek megtervezése a meglévő és hiányzó források feltérképezésével és lehetséges megoldások felvázolásával. Mindkét modellben fontos szerep jut a tanácstagok és általánosan az egész közösség saját vállalásainak, egyéni hozzájárulásoknak, a határidők és önkéntes felelősök kinevezésének.

Váratlan helyzetek listája

Bármennyire is felkészültünk az ülésre, mindig adódnak váratlan, megoldásra váró helyzetek, amelyekre vészforgatókönyvet kell kidolgoznunk az ülést megelőzően. Az ÁT-t rendezők vagy a levezetők közül valakit fel kell ruházni a vészforgatókönyv teljes vagy részbeni életbe léptetésének jogával, annak érdekében, hogy a helyszínen ne legyen kapkodás, időkiesés és a tanács kitűzött célt elérje.

Néhány váratlan helyzet és megoldási lehetőségek

Nem jön el a szakértő

Kérjük el előre a szakértő álláspontját, adatokkal alátámasztott véleményét, hogy az egyik segítők vagy munkatársunk felolvashassa az ülésen. Ezt a háttéranyagot minden tanácstag megkapja a helyszínen, és néhány példányt szétosztunk a közönség soraiban is.

Többen nem jönnek el a tanácstagok közül

Két eset lehetséges, vagy kisebb létszámmal dolgozunk, vagy a közönség soraiból előléptetünk valakit tanácstaggá, aki a hiányzó személyt véleményében, illetve a település reprezentativitásából következően (kor, nem stb.) helyettesíteni tudja.

Nem működik a technika (videoprojektor, számítógép stb.)

Ha a videoprojektor nem működik, könnyebb dolgunk van, mert a szakértő hiányánál ismertetett módon mindig legyen meg kinyomtatott és sokszorosított formában is mindaz, amit vetíteni kívántunk. Ha számítógépünk nem működik, és szünetben szerezni sem tudunk másikat, akkor kénytelenek vagyunk kézírással rögzíteni a hallottakat. Így a végső álláspontot később tudjuk csak nyomtatott formában előállítani, és a tanácstagokat egyenként kell megkeresnünk aláírásuk beszerzése céljából.

Hívatlan és rosszindulatú emberek jelennek meg a helyszínen

A levezetőnek nagyon határozottan meg kell kérnie a megjelenteket, hogy foglalják el helyüket a közönség soraiban, és a minimum szabályok ismertetésekor külön a közönséggel is meg kell azokról – pl. tisztelet – állapodni. Az ülés során következetesen el kell fojtanunk a személyeskedést, szükség esetén a hangoskodó kivezetetéséről is gondoskodnunk kell. Ha már előzetesen értesültünk olyan személyekről, akik eljöhetnek zavarogni, célszerű velük az ülés előtt egyenként személyesen találkozni és beszélgetni, lehetőleg kötetlen formában és informális helyen (kávézó, presszó stb.)

A módszertant részleteiben nem ismerők számára érthetetlen, hogy egy témát miért szükséges egy vagy két napon keresztül, de több, mint másfél órában tárgyalni. A tanácsülések menetét megértve, a folyamat közben belátták és jelezték számunkra, hogy ez az idő valóban szükséges ahhoz, hogy igazán tartalmas közös munkát lehessen végezni. A jövőben a meghirdetésnél fontos hangsúlyozni, hogy szükség van a tanácsülésre megadott időtartamra.

Mint említettük, a részvétel és annak hossza kiszámíthatatlan, ezért meg kell határozni egy minimális időtartamot, és kevesebb rendelkezésre álló idő esetén az ÁT-t jobb elhalasztani.

A bevonódásnak, a későbbi aktivitásnak elengedhetetlen feltétele, hogy kissé lebontsuk és újraépítsük a helyben szokásos kommunikációt, megoldási módokat, pl. a hatalomgyakorlók hosszas fejtegetéseit, a hangos és személyeskedő megnyilvánulásokat, a tárgytól való rendszeres és hosszadalmas elkalandozásokat, az önkormányzat, mint gondoskodó szülő felfogását az állampolgári önszerveződéssel szemben.

Ez utóbbinak természetes velejárója, hogy a közösségi részvétel cselekvési felelősséget is jelent, és ezek után nem lehet kizárólag az önkormányzatot hibáztatni. A levezetőknek gyakran kellett élniük a szembesítés módszerével, amihez nélkülözhetetlen volt az előzetes bizalmi kapcsolat és az ülésen kialakított biztonságos légkör megteremtése.

III. Utánkövetés: Élet az ÁT után

Egy Állampolgári Tanács projekt természetesen nem zárul le a fórum sikeres lebonyolításával, hiszen a hosszú távú cél az ajánlások megvalósítása a gyakorlatban. Reménykedhetünk abban, hogy a projekt útjára indít egy olyan civil összefogást, amely hosszú távú hatással lesz a közösség életére. Azonban ezt az összefogást, és a kialakulóban lévő kapcsolatrendszert erősíteniünk és segíteniünk is kell a későbbiekben. Az ajánlások megvalósítása során fel kell készülnünk arra is, hogy olyan kérdések, döntési helyzetek merülhetnek fel, amelyek alkalmi vagy rendszeres találkozásokot, vagy akár egy újabb ÁT megrendezését teszik szükségessé. Az alábbiakban részletezzük az utánkövető munka legfontosabb lépéseit és feladatait.

1. Az ajánlás, javaslat eljuttatása az illetékesekhez

Az egyetértésen alapuló döntési folyamat eredményeként létrejött ajánlás az ÁT folyamatának legfontosabb eredménye. Ezért át kell gondolni, kinek és hogyan juttatjuk el. Minden olyan szervezetnek és testületnek, illetve ezek vezetőinek meg kell kapniuk a leírást, amelyek az adott kérdésben illetékes döntéshozók, illetve az ajánlásban megfogalmazott cselekvési programban bármilyen módon érintettek. Ha ezek a szervezetek semmiképp nem vettek részt az ÁT munkájában, egy kísérőlevélben kell leírni az ajánlás megszületésének körülményeit, a módszer lényegét, és akár személyes megbeszélésen átadni kisebb szóbeli összefoglaló kíséretében. Az ajánlást el kell juttatnunk a fórum résztvevőinek, és a helyi civil szervezeteknek, valamint a sajtónak.

A minél szélesebb nyilvánosság két okból fontos:

1. A lakosoknak pontosan kell ismerniük az ajánlás tartalmát, hiszen csak így érhetjük el, hogy ezt a sajátjuknak érezzék, és később bekapcsolódjanak a megvalósításba.
2. A nyilvánossággal biztosíthatjuk azt, hogy az ajánlást a döntéshozók ne hagyassák figyelmen kívül.

2. Köszönetnyilvánítás, ünneplés

A munkánk eredményes befejezését követően ne feledjük a résztvevők, a partnerek, a sajtó munkatársai felé kinyilvánított köszönetet és elismerést. Gyakran sokkal többet tesznek az emberek egy projektben, mint amennyit ígértek vagy kértünk tőlük, ezért a köszönetnyilvánítás duplán fontos.

A partnerek számára rendezett ünnepségen kiemelhetjük a projekt sikereit, röviden szólhatunk a nehézségekről, de alapvetően a rendezvény arra szolgál, hogy megünnepeljük mindannyiunk erőfeszítéseit és az elért eredményeket.

Ebben a szakaszban tehetjük meg további együttműködésünk, külső kapcsolataink felajánlását helyi partnereink számára.

3. A helyiek projektmegvalósításának kezdete

Az állampolgári tanácsulást követően, két-három hónapon belül el kell indulnia valamilyen akciónak, kezdeményezésnek, amelyet a lakosok egyértelműen az ÁT sikereként könyvelnek el – legyen ez akár egy kisléptékű esemény, pl. a temető közös kitakarítása egy szép őszi napon.

4. További tréningek, levezetők képzése

Amennyiben az ÁT-ülést követően egy vagy több civil szervezet, illetve informális lakossági közösség magára vállalja az ülésen kialakított álláspont megvalósulásának érdekében kifejtett további tevékenységeket, szükségük lehet képzésekre, tréningekre. Ezek irányulhatnak forrásteremtésre, pályázatírássra, önkéntes szervezésre, sajtókommunikációra, általános projektmenedzsmentre.

Annak érdekében, hogy az Állampolgári Tanács módszertana, és lebonyolítása a település közkincsévé váljon, nemcsak a sikeres együttesen végzett munka, hanem a leendő – immár alapítványunktól független – helyi levezetők képzése is aktuálissá válik. Ezen a képzésen megtanítjuk a konfliktusok kezelésének módjait, a konszenzus kialakításának eszköztárát, és átadjuk mindazon technikákat, amelyeket az előkészítésben és magán az ÁT-ülésen használtunk.

5. Féléves utánkövetés

Végezzünk el egy nagyon egyszerű elemzést a résztvevőkkel fél év múlva arról, hogy mi lett az ÁT-ülés rövid távú hatása, és mit várnak hosszú távon. Térjünk ki egy beszélgetés keretében arra, hogy milyen konkrét akciók, eredmények köthetők az ÁT üléshez, és mit tett a település vezetése a kialakított állásponttal.

Természetesen erre az ülésre hívjuk el az önkormányzat és a sajtó képviselőit, és a legszélesebb közönséget is, ne csak a projektben közvetlenül részt vett néhány tanácstagot.

3. fejezet

A lakossági bevonás lehetséges területei: helyi konfliktusmegoldás

Az alkalmazási terület bemutatása

A településeken járva gyakran találkozunk azzal a jelenséggel, hogy tervezett önkormányzati, vállalati beruházások, fejlesztések (pl. infrastrukturális, oktatási helyzetet érintő döntések) megosztják a lakosokat; vannak, akik támogatják és vannak, akik hevesen ellenzik.

Azt tapasztaljuk, hogy a szélsőséges vélekedések mögött egyszerűen az információ-hiány vagy az egyoldalú tájékozódás áll, és a lakosok azért nem képesek pl. egy közmeghallgatáson vagy lakossági fórumon konstruktívan kifejezni az álláspontjukat, mert a rendelkezésre álló adatoknak, ismereteknek csak egy részét ismerik, vagy egyáltalán nem rendelkeznek semmiféle információval.

Milyen előnyökkel jár a lakossági bevonás?

A képviselőtestületnek döntést kell hoznia az adott kérdésben, és bármilyen döntést is hozzon, azoknak a támogatását elveszíti ezzel, akik nem értenek egyet a döntéssel.

Ha azonban a lakosokat bevonjuk egy döntés-előkészítő fórumba, és ezt megfelelően készítjük elő és bonyolítjuk le, akkor:

- elkerülhetőek a parttalan és szenvedélyes viták
- feltárhatóak az ellentétes vélemények mögötti részinformációk és az ebből származó félreértések
- a képviselőtestület esetleg olyan javaslatokat hall a lakosoktól, amelyet érdemes a döntésnél megfontolni
- a későbbi döntéshez könnyebb a lakosság támogatását és aktivitását megszerezni.

Konkrét példa bemutatása

Diósd

Ezen a Pest megyei településen elterjedt a hír, hogy az önkormányzat egy szupermarketnek adja el a futballpálya helyét, amelyet természetesen sokan elleneztek, mások viszont szívesen támogatták volna, hogy ne kelljen messzebb autózni a bevásárlásokat intézendő. Számos egyéb probléma is szóba került egy olyan tréingen, ahol a helyi partnerünk részt vett, és végül úgy döntött, hogy a Cromo alapítvány bevonásával igyekszik ezeknek a problémáknak végére járni az ÁT módszer segítségével.

A kistérségi menedzser összegyűjtötte a térség civil szervezeteinek névsorát, alapítványunk megfogalmazott egy érthető, világos meghívót az Előfórumra, illetve összeállította a sajtóanyagot. Számos szervezet nem rendelkezik e-mail címmel vagy faxszámmal, így nehéz volt visszajelzést kapni az érdeklődésről és a várható részvételről.

Az Előfórum előtt még egyszer találkoztunk a kistérségi menedzserrel, hogy tisztázzuk, az Előfórumon kinek mi lesz a szerepe, valamint hogy ki milyen aggályokat lát a találkozóval kapcsolatban. Menedzserünk, aki egyben helyi lakos is, meg akart nyugodni afelől, hogy jó módszert jó kezekben tudhat, és ezt meggyőződéssel közvetítheti a település lakosai és a sokféle politikai akaratot megtestesítő önkormányzat felé.

Az Előfórumon sok, számunkra ismeretlen civil szervezet és érdeklődő lakos vett részt, valamint képviselő-testületi tagok és vállalkozók is. A visszajelzések alapján igazi siker lett ez a találkozó, ahol a korábbi tréninghez hasonlóan, először ismertettük a projektet és a módszert, majd egy helyzetgyakorlatban kipróbálhatták a résztvevők, hogy milyen lesz a valóságban a tanácsülés. Zárásként felsorolták a lehetséges témákat, és konszenzussal kiválasztották magát a fő témát.

Ízelítő a felmerült témákból:

Mikor és hogyan rendezzük az utak állapotát?
Maradjon-e a régi sportpálya, és mi legyen az újjal?
Mikor valósul meg a nappali szociális foglalkoztató?
Milyen új forrásokat lehet bevonni?
Mikor lehet a diósd postán munkaidőn kívül pénzt feladni (ügyeket intézni)?
Mikor és hogyan lesz óvodafejlesztés? Miben tudunk segíteni az önkormányzatnak?
Milyen szórakozási lehetőségeket tudunk nyújtani a kamaszoknak, az ifjúságnak?

Egy helyi médiumban korábban megjelenő hírből arról értesültek a lakosok, hogy az önkormányzat el kívánja adni a sportpályát, és helyére egy bevásárlóközpontot akar építtetni. Ezt választották a helyiek fő témául.

A téma kiválasztását követően plakátokat készítettünk, amelyeket Diósd sokat látogatott helyein (bolt, posta, önkormányzat, közösségi ház) ragasztottunk fel. A diósd közösségi házban a plakát mellé olyan dobozt is elhelyeztünk papírral és tollakkal, amelybe a lakosok bedobhatták leírt véleményüket, észrevételeiket a közlgő Állampolgári Tanácsról, annak tervezett témájáról.

Eközben a projektben résztvevő civil szervezeteknek és kulcsembereknek átadtuk a tanácsstagok kiválasztásához szükséges legfontosabb szempontokat.

Ebben a fázisban szükség volt a polgármesterrel történő szorosabb egyeztetésre, mert addigra az aktivitásnak és az információáramlásnak köszönhetően beindultak a találgatások szándékainkat illetően. Ekkor kértük fel a polgármestert, hogy szakértőként szólaljon fel az ülésen, és igyekeztünk megvilágítani egy vele történt beszélgetés keretében az ÁT sikeres lebonyolításának pozitív hatásait a településre, és magára a képviselő-testületre vonatkozóan is.

Egy következő megbeszélésen, kisebb számú kulcsemberral tovább elemeztük azt a témát, hogy feltárjuk a probléma gyökerét. A beszélgetés során kiderült, hogy a probléma jól látható megjelenése csupán a terület értékesítésének és egy multinacionális cég megtelepedésének lehetősége; a rejtettebb ok a település forrásszerzésének igénye, mivel az a helyi iparüzési adókból nem megoldott, viszont a fejlesztés nagyon fontos a községnek.

A kistérségi menedzserrel folyamatosan konzultáltunk arról, kik várhatóak az ÁT-ra. Az általunk elképzelt papírformától eltérően sok lett ebben az esetlegesség, és bár szeretttük volna, ha minél inkább érvényesül a település lakosainak reprezentatív részvétele, az első tanácsülésre való lakossági nyitottság nem feltétlenül járt együtt a reprezentativitási szempontokkal.

A meghívólevelek címzését a civil szervezetekre bíztuk. Talán a két rendezvény között eltelt időn múlt, de azok a levelek kis arányban értek célba. Nem teljesültek a civil szervezetekhez, mint társadalmi bázishoz fűzött reményeink. A kapcsolattartó partnerünk, a kistérségi menedzser személyes megkeresései bizonyultak hatékonyak.

A tanácsülés résztvevőinek szervezése közben folyamatosan szakértőket kerestünk, s ez nem volt egyszerű feladat, mert a nyári időpont miatt több, egyébként érdeklődő, nyitott szakember nem tudott jönni. Utólag azt a következtetést vontuk le, hogy a projektnek ezt a lépését nem lehet elég korán elkezdni. Sokat segített ebben a fázisban kistérségi menedzserünk munkatársa, Alpár Boglárka, aki részt vett a tréningen, és többször segített adminisztratív ügyek intézésében a projekt folyamán. Neki, tájépítész lévén, kiterjedt ismeretsége volt neves szakemberek körében.

Felkért független szakértőinket elláttuk az összes addig beszerezett információval, hogy minél könnyebben tudjanak felkészülni az ÁT-ra. Emellett erősen hangsúlyoztuk, hogy nem állásfoglalás, hanem a témában laikus lakosok általános tájékoztatása a feladatuk, aminek szakértőink az ÁT-n nagyon színvonalasan eleget is tettek.

A tanácsülésre végül három szakértőt hívtunk el. A település polgármestere, Spéth Géza az adóbevételek növeléséről és a belterület hasznosításának lehetőségéről beszélt, Gulyás Emese, a Tudatos Vásárlók Egyesületének tagja a bevásárlóközpontok környezeti és társadalmi hatásairól számolt be, valamint dr. Hamar József, ökológus, a VÁTI (Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Közhasznú Társaság) munkatársa az agglomerációs települések területrendezési alapelveiről, szabályairól tartott rövid tájékoztatót.

Örömmel tapasztaltuk, hogy a megjelentek között olyanok is voltak, akik a plakátok alapján jöttek el. Ők eldönthették, hogy tanácstagként vesznek részt a megbeszélésen, vagy a közönség passzívabb szerepét vállalják, így lett egy kisszámú közönségünk is. Mindjárt az elején volt olyan civil szervezet, akik a témával kapcsolatos állásfoglalásukat nyújtották át levezetőnknek, és nehezteltek, hogy nem kaptak meghívót. Őket is bízattuk a tanácsülésen való részvételre, hogy véleményüket beviessék ebbe a döntéshozó módszerbe. A

bemutakozásokból kiderült, hogy sok szereplő megjelent a településről: vállalkozó, kisgyermekes anyuka, településrendező szakember, ifjú politikusjelölt, nyugdíjas, munkanélküli.

A téma láthatóan fontos volt mindenkinek, feszült hangulat uralkodott a kezdés előtt a teremben. A téma fontosságának ellentmondott, hogy amikor a napirendet ismertettük, elutasították, hogy a tanács hat órán keresztül tartson, különösen azok, akik nem – a programot és módszerismertetést is tartalmazó – meghívó alapján voltak jelen. A folyamat ismertetése után négy munkaórán egyeztünk meg.

A polgármesternek más elfoglaltsága is volt aznap, így nem tudott végig velünk lenni. Őt előzetesen szakértőként kértük fel, hogy tartson előadást az önkormányzat által kiírt beruházási pályázat háttéréről, a település rendezési tervéről. Az általa elmondottak élénk vitát indítottak el, sok kérdés érkezett hozzá. Ezt a folyamatot erősen kézben kellett tartania a levezetőnek, hogy a

kérdés és válaszadás betöltse eredeti feladatát, az informálódást, és ne menjen át politikai csatározássá. Hozzászólások nem csak a tanácsstagok részéről érkeztek, az addig szándékosan háttérbe húzódni kívánó, kisszámú közönség soraiba beült lakosok is belesodródtak az eszmecserébe. Ezt megragadva, az idő előre haladtával őket is a tanács tagjai közé hívtuk.

Tanulságos, hogy az Állampolgári Tanács egyik szabályát, az egyenlő bánásmódot valóban komolyan vettük. A polgármester meghívásakor személyesen ismertettük vele a módszer lényegét és szabályait, a tanácsulésen pedig őt is, akárcsak a többi tanácstagot, a megállapodás szerint keresztnévén szólítottuk, rangja elhagyásával, és az időkeret betartására sarkalltuk.

A szakértők meghallgatása után a tanácsstagok vita keretében értelmezték az elhangzottakat. Az ő elhatározásukból szünet nélkül zajló, kitartó, parázs megbeszélés végén arra jutottak, hogy az igazi kérdés a forrásteremtés nehézségei Diósdon, és az ezekre megoldást nyújtó módszerek kialakítása.

A rövid ebédszünet után a célok megfogalmazása, a javaslatok kidolgozása és a személyes felajánlások megtétele már nyugodtabb, alkotó szellemiségű csoportos együttműködésben zajlott. Ekkor már nem az önkormányzat elmarasztalása, a hibák és a problémák sorolása volt jellemző, mint a délelőtti munka során. A tanácsulést az előre eltervezett határidő után fejeztük be, kifejezetten sürgetni kellett a tagokat, hogy betartsuk a kereteket. Látták a rendezvény végére a munka értelmét, lelkesítette őket az a konstruktív megoldási javaslat lista, amit személyes felajánlásaikkal is alátámasztottak. Ígéretes volt, hogy gyakorlati, beváltható elköteleződésekkel foglalkoztak meg ajánlásaikban amellet, hogy a javaslat maga komoly szemléletváltást igényel az önkormányzattól. Így már nem egyoldalú követelésnek tekinthető állásfoglalásuk, ahogy azt például egy közmeghallgatáson megszokhattuk, hanem az önkormányzat partnereként fellépő helyi lakosok fejlesztési terveként.

A lakosokat bevonó tanácskozáson részt vettek mindkét álláspont képviselői, a polgármester, mint szakértő jelent meg, és ismertette a lakosokkal a település bevételi struktúráját. Kiderült, hogy alacsony az iparüzési és egyéb helyi adókból származó bevétel, és így a település számos pályázaton nem tud indulni önerő hiányában.

A tanácskozáson tehát tisztázódott, hogy nem úgy kell helyesen feltenni a kérdést, hogy legyen-e szupermarket a településen vagy sem, hanem az a helyes kérdés, hogy miből növelje az önkormányzat a saját erőforrást, és hogyan tud pályázatokon indulni.

Ez a kérdésfeltevés már nem élezte az ellentéteket, és elkezdődhetett egy kreatív gondolkodás, a helyi vállalkozókból, civilekből és az önkormányzat képviselőiből álló ötletelő csoport fejlesztése, amely a kérdésre a választ megtalálja.

Mellékletek, segédanyagok

Szórólap a lakossági fórumra

Hogyan tovább Diósd? Mi lehet/legyen/ lesz a sportpályával és a tervezett bevásárlóközponttal?
Legyen vagy ne legyen?
IGEN vagy NEM?

Mi a megoldás? NEMIGEN!

Állampolgári Tanács!

A budapesti Cromo Alapítvány szeretettel meghívja Önt aktívan résztvevő közönségnek július 2-án, szombaton 10-17-ig a diósdai Községi Házba politikamentes rendezvényére!
Gondolkodjunk közösen tárgyilagos információk mentén, gyűjtsük össze a legkülönbözőbb véleményeket, megoldási javaslatokat összegyűjteni politikamentes rendezvényünkre!

Állásfoglalás, mint a lakossági fórum végső eredménye

Téma: 7-es főút mellett lévő sportpálya önkormányzati tulajdonban lévő területének eladása kapcsán felmerülő további kérdésekkel, problémákkal kapcsolatos megoldási javaslatok kidolgozása.

Állásfoglalás

Az Állampolgári Tanácson megbeszélte a probléma messzebbre mutat a konkrét felvetésen. A probléma kiindulópontja kettős: a város saját bevétele alacsony, ezt kell emelni, a kiadások magasak, ezt kell ésszerűsíteni.

A jelenlévő állampolgárok azt javasolják, hogy a városvezetés alkalmazzon menedzsment-eszközöket, amely vállalkozó kedven alapul. A ciklusprogramok alapjaként szolgáljon egy jövőtervezési beszélgetéssorozat a helyi vállalkozók és minél több diósdai lakos bevonásával. Ez többek között valósítson meg Diósd fejlődése érdekében alternatív megoldásokat, a folytonos területeladás helyett a helyben kivetett adók megnövekedésének elkerülése érdekében, a költségvetés egyensúlyának megtartása mellett.

A városvezetés menedzsment-szemlélete elengedhetetlen mindennek megvalósításához, nem egyszemélyi kommunikáción, hanem delegáláson alapuló vezetésre van szükség, amely kevesebb, de képzett, rugalmas, hozzáértő dolgozókkal és megfelelő infrastrukturális háttérrel valósítja meg, költséghatékony működéssel mindezen terveket.

Előzetes javaslatok a következők:

Szolgáltatásokat kell fejleszteni, idegenforgalmi stb., programokat idehozni, hogy új vállalkozók telepedjenek ide,
Banki jelzáloglevél kibocsátását kezdeményezni bankoknál, amiből fejlesztéseket lehet alkalmazni,

Az önkormányzat kft-t alapítson akár egyedül, akár lakosokkal közös tulajdonlásban, és ezek után lehetősége van projekthitelt kapni.

Uniós pályázatokon indulni mindezen javaslatok alkalmazása következtében.

Szigorúbb építési szabályzatot alkalmazzon az önkormányzat.

Az önkormányzat hatékony lobbytevékenységet folytasson a diósdai polgárok nevében a lakosság érdekében.

A fenti javaslatokat a jelenlevők együttesen fogalmazták meg, és tartalmával mindannyian egyetértenek.

4. fejezet

A lakossági bevonás lehetséges területei: egészségforumok

Az alkalmazási terület bemutatása

Az önkormányzatok számára különböző európai uniós források elérhető fejlesztési tervek. Rendszerint az önkormányzat szakembereket és pályázatírókat kér fel egy-egy pályázati koncepció elkészítéséhez és megírásához. Uniós alapelv, hogy a fejlesztési tervek lakossági igényeken alapuljanak, reflektáljanak a helyi állapotfelmérésre és adatokra, tűzzenek ki olyan célokat, amelyekkel a közösség is egyetért.

A különböző települési tervek előkészítésébe bátran be lehet – és be is kell vonni – a hely lakosokat, hiszen ők a felhasználói és szponzorai is az adott programoknak. Oktatási, egészségügyi, környezetvédelmi stb. stratégiák és programok kidolgozásának kezdő lépése kell legyen a helyi lakosok – és nem csak civil szervezetek, hanem az átlag állampolgár – megkérdezése, bevonása, véleményének, panaszainak, ötleteinek meghallgatása és beépítése a majdani fejlesztési tervekbe.

Milyen előnyökkel jár a lakossági bevonás?

A település lakosai aktívan részt vesznek azoknak a programoknak a megfogalmazásában, amelyeket későbbiekben számukra szerveznek, ezzel nő a települési programok, szolgáltatások látogatottsága

Szívesebben részt vesznek egészségmegőrző programokban, amelyeknek kialakításában maguk is részt vettek (például szűrőprogramok), ezáltal javul a lakosság egészségügyi állapota. A pályázatok elbírálásánál pozitívan esik latba, ha a pályázó (önkormányzat) a program megírása előtt a tervezési fázisba bevonta az érintetteket (szakemberek és lakosok).

Konkrét eset bemutatása

Az Országos Egészségfejlesztési Intézet (OEFI) 2010 tavaszán felkérte az Ayuda Tanácsadót, hogy hat kistérségben települési egészségtervek előkészítéséhez ún. Egészségforumokat szervezzen és bonyolítson le a helyi szakemberek és lakosok bevonásával. A hat település az ország különböző régióiban helyezkedik el, és mindegyik településen sikeresen lezajlott: Baktalórántháza, Bátorfyerénye, Heves, Kistelek, Sásd, Szécsény.

Jelen kiadványunkban az Ayuda és az érintett település vezetőségének hozzájárulásával Sásd Egészségforumának megszervezését és eredményeit mutatjuk be.

Sásd

A regionális ÁNTSZ képviselője segítette a facilitátort abban, hogy megtalálja és felkeresse a helyi döntéshozókat. Így jött létre az Első találkozó, amelyen a program bemutatása, a célok ismertetése, a program menetrendjének egyeztetése zajlott. Már az első alkalommal világossá vált, hogy a polgármester, az alpolgármester és az aljegyző személyesen is fontosnak tartják a

programot, elkötelezettségük az öt hónapos folyamat alatt végig változatlan volt, a program sikerének kulcsa többek között hármójuk folyamatos bevonódásán is múltott.

Az Egészségforum előkészítéséhez először egy Előforumot szerveztek, ahova szakembereket, a civil szervezetek képviselőit hívták el. Az első találkozó lebonyolítása után a facilitátorok kiküldték a Jegyzőkönyvet, a Kapcsolati térképet, a Meghívót az Előforumra és az Adatbázist az ott megjelentek email címére azzal a kéréssel, hogy az általuk meghívni kívánt szervezetek elérhetőségével töltsék fel.

Ekkor az aljegyző asszony vette kezébe a megszervezést, valamint az alpolgármester asszony, aki egyben egészségügyi asszisztens, és számos helyi klub, csoport tagja és ismerője.

A megjelentek nagyon konstruktívan, gyorsan kapcsolódtak be a munkába, az első találkozón megjelent 4 fő megnégyszereződött az Előforumra.

Az Előforumon a facilitátorok ismertették a program céljait és menetét, elkészítették az adatbázist a szervezetekről, intézményekről, elosztották a feladatokat a lakosok mozgósításához és bevonásához.

Az Előforumon megbeszéltek szerint a jelenlévők teljesítették a vállalásaikat, az alpolgármester asszony és az aljegyző asszony személyesen is besegített a szervezésbe, valamint a helyi civil szervezetek nagyon aktívan kivették a részüket a lakosok mozgósításában, plakátok, szórólapok formájában, személyes megkereséssel hívták meg a fórum tagjait.

Az Egészségforumon több mint 54 helyi lakos jelent meg, vegyesen férfiak és nők, tanárok, kismamák, egészségügyi dolgozók, álláskereső, romák, diákok, nyugdíjasok.

A köszöntés és a célok tisztázása, a bemutatkozás után először az egybegyűlteket számba vették, hogy melyek azok a fejlesztések, meglévő erőforrások, amelyekre a helyiek büszkék, majd kiscsoportban elkezdtek összegyűjteni az egészséges életmódhoz, az egészséghez tágabb és szűkebb értelemben vett problémákat.

Problémacsoportok

1. Infrastruktúra, közlekedés
2. Egészségügy
3. Szabadidő, sport
4. Oktatás
5. Szociális problémák
6. Egészséges táplálkozás

7. Életvitel, életmód, közösség
8. Foglalkoztatás
9. Szenvedélybetegség
10. Köztisztaság, hulladékkezelés
11. Közbiztonság, iskolai erőszak
12. Média
13. Diszkrimináció a romákkal
14. Elöregedés elleni küzdelem

Ezután egy saját fejlesztésű módszerrel, az ún. Erőforrás Mátrix segítségével megbeszélték a különböző problémákra adható válaszokat, megoldásokat. Az Egészségfórumon 47 különböző megoldás született a felvetett problémákra.

A fórum végén a lakosok választottak négy képviselőt, aki a helyi polgárokat és a fórumon összegyűjtött javaslatokat fogja képviselni állandó meghívottként a települési képviselőtestületi üléseken.

Mellékletek, segédanyagok

Meghívó az Egészségfórumra

2010. március 29.

Kedves sásdi lakótársunk!

Lehet, hogy már szóbeszédéből értesült róla, hogy a civil szervezetek, az iskolák, a Polgármesteri Hivatal egy lakossági fórumot szervez, ahol szeretnénk kikérni a véleményét többek között arról, hogy:

Milyen programoknak, rendezvényeknek örülne a családjával együtt, amelyek javíthatják jó közérzetét, segíthetnek az egészség megőrzésében?

Milyen problémákat, nehézségeket lát maga körül az Ön, a gyermeke, családtagjai egészséges életmódjával kapcsolatban?

Milyen legyen Sásd néhány év múlva, hogy gyermekeink, a fiatalok és az idősek is szívesen és jól éljenek a városban?

Ezek nem könnyű kérdések, nem máról holnapra oldódnak meg, viszont most kíváncsiak vagyunk az Ön véleményére, javaslataira, szükség van az Ön tenni akarására is, hogy Sásd egy élhetőbb település legyen a jövőben.

Tiszteljen meg jelenlétével bennünket, és tegye hozzá Ön is gondolatait a város fejlesztéséhez!

A lakossági jövőtervezési fórum időpontja: 2010. március 29. 15,30 -18,30-ig.

Helyszíne: a Városháza új épülete, Dózsa György u. 32.

Kérem, hogy jelezze részvételi szándékát az Önt elhívó szervezet/intézmény képviselőjének, és találkozzunk március 29-én!

Üdvözlettel,
Aláírás

5. fejezet

A lakossági bevonás lehetséges területei: önkormányzatok fejlesztése ÁROP program keretében

Az alkalmazási terület bemutatása

Az Államigazgatási Reform Operatív Program keretében önkormányzatok pályázhattak saját intézményük fejlesztésére. Az állampolgárok bevonása ebben a munkában is hasznos és hatékony lehet, hiszen a lakossági visszajelzések hitelesen a fejlesztés közvetett célcsoportjától származnak, mert végső soron egy önkormányzat fejlesztésének az a célja, hogy a helyi állampolgárokat minél hatékonyabban szolgálja ki.

Milyen előnyökkel jár a lakossági bevonás?

Az ügyfélszolgálat fejlesztésekor olyan visszajelzéseket kaphat az önkormányzat a lakosságtól, amelyek az ő sajátos nézőpontjait tükrözik, tehát merőben új jellegű visszajelzések is érkeznek. A bevezetésre kerülő változtatásokat könnyebben elfogadják a lakosok, ha annak kimunkálásában maguk is részt vettek.

Az a települési vezető, aki hajlandó bevonni az önkormányzat fejlesztésébe a lakosokat, rengeteg közvetlen kapcsolatot épít ki, releváns visszajelzést ad és kap a lakosoktól, és ezzel tovább erősíti pozícióját a településen.

Konkrét esetek bemutatása

A Samling Üzleti Oktatási Kft.-vel közösen több településen is bevontuk az állampolgárokat az önkormányzat fejlesztésébe, ezek közül most Adony és Nyergesújfalu települések eseteit mutatjuk be.

Adony

Ebben a programban is megtartottuk azt az alapelvet, hogy mielőtt a lakosokat bevonnánk, elő kell készíteni a talajt, azaz a helyi döntéshozók és a civil szervezetek részvételével Előfórumot szerveztünk, amelyre 12 különböző helyi civil szervezet képviselője, valamint a jegyző asszony és az önkormányzat pénzügyi vezetője jött el.

A megbeszélés kezdete előtt, a gyülekező alatt kiosztottunk egy ismertetőt az alapítványról és a módszerről. Az önkormányzat pénzügyi vezetője, a szervezetfejlesztési projekt egyik felelőse nyitotta meg a találkozót, bemutatta röviden a projektet és a Cromo Alapítvány munkatársát.

Ezek után ismertettük a megbeszélés témáit, bemutattuk az Állampolgári Tanács módszert, a majdani lakossági fórumon megválaszolandó kérdést, a civil szervezetek szerepét a folyamatban, a meghívottak szempontjainak összeállítását és a lakossági fórum előtt kitöltendő kérdőívet.

A megjelent civil szervezetek képviselői bemutatkoztak, röviden ismertették szervezetüket, illetve legutóbbi programjuk tapasztalatait. A megjelent 12 fő közül néhányan több civil szervezetben is tevékenykednek.

Az Állampolgári Tanács módszerének ismertetése kapcsán felmerült, hogy a szkeptikus, csalódott, ellenálló állampolgárokat nehéz bevonni, mert a civil szervezetek a saját programjaik során is akadályokba ütköznek az állampolgárok aktivizálásában. Válaszként elhangzott az önkormányzat részéről, hogy épp azokat az állampolgárokat kell meghívni a megbeszélésre, akiknek van véleményük, csak nem akarják elmondani, mert azt gondolják, úgysem számít, hiszen most a polgármesteri hivatal kezdeményezte a folyamatot, így garantált, hogy meg fogják hallgatni a javaslatokat, és meg is valósítják, amelyeket törvényileg is lehetséges. A jelenlévők közül egy fő volt, aki sok ellenérvet, kétséget, korábbi negatív tapasztalatokat és a helyi demokráciában való kiábrándulást fogalmazott meg. A többi résztvevő főként értelmező kérdéseket tett fel, amelyek következtében világossá vált számukra a szerepük.

Tisztáztuk azt is, hogy a civil szervezetek szerepe jelölni állampolgárokat az Állampolgári Tanácson való részvételre. Egyeztettük, hogy tagságuk és tágabb környezetük soraiból azokat kérjék fel, akiknek rendszeres ügyük van a polgármesteri hivatalban, tehát sűrűn megfordulnak pl. az ügyfélszolgálaton és egyéb egységekben, ugyanakkor nem könnyen érik el ezeket a szolgáltatásokat, vagy céljaikat, és ezért van véleményük a szolgáltatásokkal kapcsolatban. Tisztáztuk, hogy az ÁT-n nem a civil szervezetek képviselőinek kell megjelenniük, hanem az adonyi lakosoknak, akiknek van véleménye, volt tapasztalata a polgármesteri hivatal szolgáltatásaival. Az így felkért emberekkel egy ajánló lapot kell aláíratni, hogy vállalják a felkérést, eljönnek az ÁT-ra, illetve közlik néhány személyes adatukat, annak érdekében, hogy ki lehessen választani a megfelelően reprezentatív csoport résztvevőit. A civil szervezetek további szerepe, hogy egy ügyfél-elégedettségi kérdőívet osszanak ki, és hozzanak vissza az ÁT-t megelőző öt napon belül az önkormányzatban a programért felelős pénzügyi vezetőnek.

Beszéltünk arról is, hogy legyen a felkértek között vállalkozó, nagycsaládos, fiatal, korábban beadvánnyal élő, három műszakban dolgozó, ingázó, iparüzési adót fizető, családjában sérülttel élő, nyugdíjas.

Megfogalmaztuk az ÁT kérdését közösen: Hogyan legyen ügyfélbarát, hatékony a polgármesteri hivatal?

Végül kiosztottuk a kérdőíveket, és az ajánló lapokat. Minden jelenlévő biztosította a szervezőket arról, hogy visszajuttatja ezeket a polgármesteri hivatalba, és ismerteti környezetében az ÁT módszerét és céljait.

Az ÁT: Hogyan legyen ügyfélbarát a polgármesteri hivatal?

Az állampolgárokkal történő megbeszélésre 2009. szeptember 19-én került sor. Először elmeséltük, hogy mit kell tudni a Cromo Alapítványról, illetve szervezetünk hogyan került kapcsolatba Adonnyal, és hogy az ÁT Adony város polgármesteri hivatalának szervezetfejlesztési részeként valósul meg. Ezután következett az Állampolgári Tanács módszerének bemutatása, illetve a Samling rövid bemutatkozása, akik szakértőként voltak jelen. Megállapodtunk a lakosokkal abban, hogy a megbeszélés eredményeképpen a nap végén egy ajánlás készül el (1-2 oldal), amely helyben kinyomtatásra kerül, majd ezt az ajánlást megkapja a jegyző, és az ajánlásokat beépítik a szervezetfejlesztési munkába.

A célok tisztázása után a lakosok egyenként bemutatkoztak, elmondták, hogy milyen eddigi ügyeket intéztek a polgármesteri hivatalban, és mi motiválta őket a megbeszélésen való részvételre. A vezető motiváció egyértelműen a kíváncsiság volt, illetve annak a szándéknak az elismerése, hogy a polgármester maga kéri, hogy osszák meg tapasztalataikat az ügyintézésről, ez először fordult elő a településen, és ezt a jelenlévők nagyra értékelték.

A Cromo Alapítvány facilitátora ismertette a játékszabályokat, amelyek a következők voltak:

Tegeződés a könnyebb kommunikáció érdekében
Keresztneven szólítunk mindenkit az egyenlőség érdekében
Mindenkinek egyenlő lehetősége és időkerete van a megszólalásra, mindenki véleménye egyformán számít
Csak akkor szólaljon meg valaki másodjára, ha már mindenki egyszer felszólalt
A mobiltelefonokat lenémítjuk, hogy valóban a megbeszélésre tudjunk koncentrálni
Szünetet fogunk tartani kb. másfél óránként, lesz egy ebédszünet kb. 12-kor
Aki nincs itt a teremben, arról nem beszélünk a háta mögött
A magam nevében beszélek: én azt gondolom, hogy...
Nem panasznapot tartunk, hanem a negatív visszajelzés után mindjárt javaslattal is élünk
Maradjunk a témánál, és kerüljük a politizálást

Ezek után mindenki elmondta véleményét a polgármesteri hivatal működéséről, a facilitátor ismertette a 68 kitöltött és visszaküldött lakossági kérdőív eredményeit is.

A véleményeket és a kérdőív eredményeit nagy alakú papírokon rögzítettük, majd a javaslatok összegyűjtése előtt a jegyző asszony szakértői szerepben ismertette az önkormányzati törvény által biztosított mozgásteret, a jogszabályi előírásokat.

A lakosok rövid kérdéseket tettek fel, amelyek többsége a munka megszervezésével, az ügyintézők elérhetőségével, a polgármesteri hivatal költségvetési helyzetével és terveivel voltak kapcsolatban.

Utolsó lépésként a lakosok kiscsoportokban a felvetett problémákra a szakértői előadás után javaslatokat dolgoztak ki, és legvégén megfogalmazta egy állásfoglalást, amely konkrét ajánlásokat tartalmaz a polgármesteri hivatal ügyfélbarát fejlesztésével kapcsolatban.

Nyergesújfalu

Ezen a településen is a szokott Előfórummal kezdtünk, ahol ugyanúgy zajlott le a megbeszélés, mint az adonyi esetben. Itt 28 civil szervezet képviselte a helyi lakosokat, kiosztásra kerültek a kérdőívek és minden szervezet vállalta, hogy bevonja azokat a lakosokat, akiket el tud érni tevékenysége, programjai kapcsán.

Az Előfórum után plakátokon is hirdettük a megbeszélés célját, idejét és helyét, ezt a plakátot a Mellékletben találják segédanyagként.

Az Állampolgári Tanács 2009. szeptember 19-én zajlott. Legelőször a Samlig vezetője, Münnich Iván ismertette azt, hogy az ÁROP keretében miért van szükség az önkormányzatok fejlesztésére, és ezen belül az állampolgárok bevonására.

A hivatalok saját működési feladatainak racionalizálása az egyik dolog a pályázat keretén belül, a másik a dolgozók és vezetők képzése, a harmadik az intézményekkel, és a lakossággal való kapcsolattartás minőségének javítása.

Ebben a harmadik szempontban segít a Cromo Alapítvány az Állampolgári Tanács módszerével. Ez egy demokráciafejlesztő folyamat és fontos lépés ebben a programban. Az önkormányzatok nagyon nehéz helyzetben vannak, 120 milliárd forint megszorító csomag várható, amely a hivatalok és önkormányzatok számára nagyon nagy kihívás, hogy tartsák a szolgáltatás színvonalát. Ehhez kell egy szolgáltatói szemlélet is a hivatalok részéről, így ezt a szemléletet is erősíteni kell, amelyben a lakosok visszajelzései jelentik a kiinduló alapot.

A résztvevők bemutatkozása után a Cromo alapítvány facilitátorainak segítségével az egybegyűlte megfogalmazták az ÁT kiinduló kérdését, amely így hangzott:

Hogyan lehetne Nyergesújfalu minden lakosa elégedett a Polgármesteri Hivatal működésével?

A kérdés megfogalmazása után az eljegyző asszony rövid szakértői előadást tartott, amelynek témái a következők voltak:

Az önkormányzat feladatköre, ellátási kötelezettségei

Az önkormányzat szervezeti felépítése és az egységek jogköre, lehetőségei, törvényi kötelezettségei

A nyergesújfalui polgármesteri hivatal és az önkormányzat humán erőforrás állománya, lehetőségei, feladatai

A Samlig vezetője szakértőként beszámolt a többi önkormányzatnál tapasztalt problémákról. A szakértői előadások után a lakosok kiscsoportokban összegyűjtötték, hogy mi működik jól a településen, és melyek a fejlesztendő területek.

A szünet után a lakosok folytatták a munkát, és a felsorolt problémák csoportosítása után a konkrét javaslatcsomagot dolgoztak ki.

Mellékletek, segédanyagok

Meghívó és plakát az Állampolgári Tanácsra

A sikeres 2009. évi „Szervezetfejlesztés Nyergesújfalu Polgármesteri Hivatalában, a hatékonyság, az eredményesség, a jó gazda szemlélet és a költséghatékonyság tükrében” pályázat keretében a Cromo Alapítvány munkatársai 2009. szeptember 19-én Állampolgári Tanácsot szerveznek.

Meghívó az Állampolgári Tanács találkozójára

Hogyan lehetne Nyergesújfalu minden lakosa elégedett a Polgármesteri Hivatallal?

2009. szeptember 19-én, szombaton 9 és 17 óra között Nyergesújfalu 10-20 lakosa vesz részt az Állampolgári Tanácsban, melyet az Ady Endre Művelődési Ház Nagytermében (Kálmán Imre tér 1.) tartunk.

A fenti kérdésben fogunk együtt javaslatokat megfogalmazni a város lakossága és a polgármesteri hivatal felé.

Jöjjön el, és hallgassa meg a beszélgetést!

Az Állampolgári Tanácsról:

Az Állampolgári Tanács egy izgalmas demokratikus döntési eljárás, amelyen bárki részt vehet, aki szeretné, hogy a város vezetése figyelembe vegye a véleményét.

Az egynapos találkozón Nyergesújfalu lakosságát 10-30 ember képviseli. Célunk, hogy a tanácskozáson elhangzott véleményeket, észrevételeket hallhatóvá tegyük. A beszélgetést elfogulatlan szakemberek, a Cromo Alapítvány munkatársai vezetik.

A találkozón szakértőket is meghallgatunk, hogy segítsenek megérteni a szervezet működését, és válaszoljanak a felmerülő kérdésekre.

A megbeszélés végeredménye egy közösen megfogalmazott dokumentum, amelynek tartalmát a polgármesteri hivatal beépíti a munkájába, és a dokumentum alapján elért eredményeket a sajtón keresztül az egész várossal megismerteti.

Gyakorlati tudnivalók:

Az Állampolgári Tanács egész nap, 9 és 17 óra között tart.

Ebédet, innivalót biztosítunk napközben.

A tagokon kívül az érdeklődő közönséget is szívesen látjuk.

Várjuk tizenkilencedikén

A Cromo Alapítvány munkatársai

6. fejezet

A lakossági bevonás lehetséges területei: önkormányzati stratégia fejlesztése

Az alkalmazási terület bemutatása

Az önkormányzat négy éves ciklustervébe vagy egyes szakmai stratégiájának (pl. hulladékgazdálkodás, energiahatékonyság) kidolgozásába célszerű bevonni a lakosokat annak érdekében, hogy az állampolgárok tisztában legyenek az általuk tapasztalt intézkedések mögött meghúzódó hosszú távú elképzelésekkel, és a saját nézőpontjukból hozzátehesék javaslataikat, vagy véleményt mondjanak a stratégiai célkitűzések prioritásairól.

Milyen előnyökkel jár a lakossági bevonás?

A lakosok kevesebb ellenállást fognak kifejtteni a bevezetett intézkedésekkel kapcsolatban
Javul a kommunikáció és kohézió a lakosok különböző érdekcsoportjai között
A település vezetői bizalmat és közvetlen lakossági felhatalmazást kapnak programjaik megvalósításához, nemcsak a civil szervezeteken, hanem a lakosok bevonásán keresztül
Olyan nézőpontok, prioritás-igények jelennek meg, amelyek figyelembe vétele megkönnyíti a programok megvalósítását, jelentős állampolgári hozzájárulást (akár konkrét erőforrást) is hozva ezzel

Konkrét eset bemutatása

Az Energia Klub Környezetvédelmi Egyesület (<http://energiaklub.hu>) meghívására 2009 őszén kezdtünk el Gyöngyös városában dolgozni. A megbízónk, az önkormányzatának célja az volt, hogy megszülessen a város hosszú távú éghajlatvédelmi stratégiája, amely elsődleges célja, hogy felkészítse a települést, és annak lakóit az éghajlatváltozás várható hatásaira. Több intézkedési terület összefogásával abban is segít, hogy a város hosszú távon is élhető, kellemes környezetet biztosítson a lakóinak.

A program több szempontból is példaértékű:

- Korábban egy magyarországi településen sem született ennyire átfogó, alapos, és szakmailag is kidolgozott éghajlatváltozási stratégia.
- A program kezdetétől különös figyelmet fordítottunk az érintett intézmények, vállalkozások, és a város lakosainak bevonására, véleményük összegyűjtésére, és felhasználására.

A mi feladatunk a program közösségi támogatásának biztosítása volt. Ennek érdekében, az alábbi

1. Kérdőíves kutatás a város lakóinak körében

A kutatás célja az volt, hogy képet kapjunk a város lakosainak vélekedéséről, véleményéről a klímaváltozással kapcsolatban:

- Mennyire tartják ezt valós veszélynek?
- Milyen következményeket, káros hatásokat várnak a közvetlen környezetükben?
- Mit gondolnak kinek/mely intézmények a feladata intézkedéseket tenni?
- Milyen intézkedéseket, beruházásokat, programokat javasolnak?
- Hajlandóak-e változtatni a saját életvitelükön, szokásaikon a környezet megóvása érdekében?

A kérdőíveket a város különböző intézményeiben, közösségi helyein kitett dobozokba gyűjtöttük. Minden doboz mellett egy posztert helyeztünk el, amely tájékoztatta az érdeklődőket a városban zajló stratégia alkotási folyamatról, és a kérdőíves kutatás céljáról. A kutatási eredmények összegyűjtésén túl így azt is elértük, hogy a lakosok egy jelentős része értesüljön a városban futó programról, illetve a kérdőív kitöltésével ennek aktív részesének érezhesse magát.

A kutatás eredményét a stratégia megalkotásánál, a lakosság számára szánt tájékoztató, szemléletformáló kampányok megtervezéséhez használták fel.

2. Érintetti (stakeholder) találkozók sorozata

A településen elindult stratégiaalkotás kezdetétől igyekeztünk bevonni minden érintettet. Ennek érdekében több fél napos tervező fórumot tartottunk, ahova meghívást kaptak Gyöngyös legfontosabb közintézményeinek, kulturális- és oktatási intézményeinek, hatóságainak, és vállalkozásainak képviselői. Ezeknek a gazdasági, kulturális és közintézményi szereplőknek nagyon fontos szerepük lesz a stratégia későbbi megvalósításában, ezért igyekeztünk számukra minél pontosabb tájékoztatást adni, és bevonni őket a tervezési folyamatba. A stakeholder találkozók témái a következők voltak:

- információszolgáltatás a stratégiai program céljáról, lépéseiről, a részvétel módjáról
- a bevonandó, megkérdezendő helyi szereplők körének bővítése
- helyi sajátosságok, problématerületek közös gyűjtése
- stratégiai célok közös meghatározása
- Időközben elkészült szakértői anyagok véleményezése

A találkozókra részt vett intézmények, szervezetek képviselői a javaslatunkra tematikus munkacsoportokat alakítottak (pl. közlekedés, energia, természetes környezet). Ezek a munkacsoportok a találkozók közötti időszakokban tartották a kapcsolatot a stratégia alkotóival, és véleményezéssel segítették a hozzájuk tartozó terület terveinek kidolgozását.

3. Találkozók a helyi civil szervezetek képviselőivel

Mivel a városban nagy számú nonprofit szervezet működik, ezért a civil szektort különösen fontos erőforrásnak tekintettük a lakosság elérésében, és a helyi társadalom szemléletformálásában. A stakeholder találkozókhoz hasonlóan több alkalommal rendeztünk tervező fórumokat a helyi civil szervezetek meghívásával. Itt a program ismertetésén túl, szintén arra adtunk lehetőséget, hogy a szervezetek véleményükkel, kritikai észrevételeikkel, javaslataikkal aktív részesei lehessenek a stratégia kialakításának.

Mellékletek, segédanyagok

A lakossági kérdőíves kutatás plakátjának szövege

**Az éghajlat változik?
Milyen hatással lesz ez Gyöngyösre?
Érdeklí a város jövője?**

Vegyen részt egyedülálló közvélemény-kutatásunkban! Válaszaival járuljon hozzá a város stratégiai céljainak kialakításához!

Ön hallott már az éghajlatváltozásról?

Gyöngyös város Önkormányzata vállalta, hogy a 2010-es évben elkészíti a település 2020-ig szóló éghajlatváltozási stratégiáját. A stratégia legfontosabb célja, hogy a város hosszú távon is élhető, kellemes környezetet biztosítson a lakóinak.

Egy olyan program megalkotásán dolgozunk, amely igyekszik figyelembe venni az érintettek érdekeit és véleményét.

Szánjon rá 10 percre, és a mellékelt kérdőíven mondja el nekünk, mit gondol erről a témáról!

A kérdőíves kutatást Gyöngyös város Önkormányzatának megbízásából az Energia Klub, és a Cromo Alapítvány munkatársai végzik.

Előre is köszönjük az együttműködést!

A kérdőív kitöltése névtelenül zajlik, az ott megadott adatait bizalmasan kezeljük, csak a jelenlegi kutatáshoz használjuk fel.

7. fejezet

A lakossági bevonás lehetséges területei: települési jövőtervezés

Az alkalmazási terület bemutatása

Az első fejezetben bemutatott csoportos munkamódszer alkalmas arra, hogy egy adott település 5-10-15 éves jövőképét megalkossák a lakosok és a helyi döntéshozók együttesen.

A gyakorlat azt mutatja, hogy a képviselők, a polgármester és a helyi szakemberek a lakosok nélkül munkálják ki a települési ciklusterveket, a lakosokat tájékoztatják ugyan ezekről, de az ő gondolataikat, véleményüket maximum helyi civil szervezeteken keresztül csatornázzák be. A civil szervezetek gyakran maguk is legitimitás problémával néznek szembe, azaz nem képviselik teljes mértékben egy adott település lakosságát, hiszen csekély számú tagot, támogatót, szimpatizánst tudnak maguk is felmutatni. Tehát a lakossági támogatás akkor mondható el nagymértékben egy ciklusprogram mögött, ha a vélemények, javaslatok közvetlenül a helyi lakosoktól érkeznek.

A csoportos munkamódszer alkalmas arra, hogy megfelelő méretű terem és egyéb eszközök megléte mellett akár száznál is több helyi lakost legyen képes bevonni és aktivizálni a települési jövőkép megformálása érdekében.

Milyen előnyökkel jár a lakossági bevonás?

A település vezetői, döntéshozói közvetlenül a lakosságtól kapnak felhatalmazást választási programjuk kidolgozásához, vagy annak konkrét megvalósítási lépéseire.

Ennek kapcsán bizalmi kreditet tudnak szerezni a programok megvalósításához.

A lakosokra nézve esetleg hátrányos döntéseket könnyebb elfogadtatni egy közös tervezést követően, ahol az állampolgárok megfelelő tájékoztatást kapnak a település gazdasági és egyéb helyzetéről.

Konkrét eset bemutatása

Ebben a fejezetben azt a programot választottuk, amelyben roma származású facilitátor kollégáink is részt vettek (erről bővebben a 9. fejezetben olvashat)

Kővágószőlős

A település Baranya megyében található, 1400 fő körüli népességgel. Facilitátor csoportunk két résztvevője aktívan dolgozik a helyi cigány kisebbségi önkormányzatban, és más civil szervezetekben. A polgármester is nyitott volt a tervezés ötletére, ezért esett a választás Kővágószőlősrre.

A június 5-ére kitűzött jövőtervezést április hónapban kezdtük előkészíteni. Első lépésként feltérképeztük a lakosság összetételét, és meghatároztuk közösen, hogy milyen tervezői csoporttal leszünk elégedettek. Tekintve a nagy esőzések utáni helyreállítási munkálatokat, a tervezői csoport létszámát 15 és 50 között állapítottuk meg. A június 5-i napon 26 fő jött el,

képviselve nőket és férfiakat, fiatalokat és időseket, romákat és nem romákat, értelmiségieket és fizikai munkásokat, álláskeresőket.

Második lépésben találkoztunk a polgármester úrral, és megállapodtunk a következőkben:

A találkozó célja a településen élők szemszögéből a problémák feltérképezése és megfelelő javaslatok összegyűjtése, a települési lakosok önkéntes felajánlásainak összegyűjtése és rendszerezése

A találkozó kimenete egy javaslat lista, valamint hat lakossági képviselő megválasztása, akik leülnek majd a képviselőtestülettel, és egyeztetik az elképzeléseket

A település honlapján folyamatosan figyelemmel kísérhetik a lakosok, hogy mi történt a program során

Harmadik lépésként megfogalmaztunk egy meghívót (lásd a Mellékelt segédanyagok részben), amelyet a lakosoknak személyesen is kikézbesítettük csoporttagjaink, illetve a település forgalmas pontjain plakát formájában is elhelyeztük.

A jövőtervezés napján a helyi művelődési házban berendeztük a helyszínt, asztalokat helyeztünk el, és körülöttük székeket. Hét kiscsoportban dolgoztak a helyi lakosok, mindegyik asztal körül két-két roma kollégánkkal.

A tematika

Bemutakozás, célok ismertetése, a Gémkapocs Háló tagjainak bemutatkozása, a lakosok egyenkénti bemutatkozása

A falu büszkeségeinek, erőforrásainak összegyűjtése kiscsoportos munkában, majd egy-egy lakos bemutatta a csoport eredményeit

A faluban tapasztalható problémák, hiányosságok összegyűjtése kiscsoportos munkában, majd egy lakos bemutatta a csoport eredményeit

SZÜNET Közben a problémák csoportosítása

Javaslatok összegyűjtése és berendezése egy mátrixba (mekkora költséget igényel és kinek a kompetenciája)

	Kis költségű	Közepes költségű	Nagy költségvetésű
L A K O S S Á G	7. Lakossági fórum Civil érdekérvényesítés Kisebbségi önkormányzatnak fontos szerepe van ebben 4. Önszerveződés 7. Lakossági fórumok tartása, az önkormányzat és a helyi civil szervezetek közötti kapcsolattartás, információ csere. 6. Saját portáját mindenki tartsa rendben, az idős, és mozgásában korlátozott lakosnak, társadalmi munkában segíteni. 7. Olvassák el a hirdető táblára felhelyezett hirdetményeket.	9. Civil szervezetek bevonása programok megszervezésére és lebonyolítására.	
Ö N K O R M Á N Y Z A T +	5. Szabadidő program, túrázás Szülők: szervezés Önkormányzat: ebéd a gyerekeknek, informálás 4. Toborzás, népszerűsítés, polgárórság bővítése. 2. Növelni a szociális gondozottak számát. Lakosság részéről társadalmi munka, pl. fűkaszás, favágás, idősöknek ültetés, stb. 6. Társadalmi munka megszervezése (árok tisztítása) faluszépítés 2. Kölcsönös megbízás, és bizalom 5. Megfelelő helyek biztosítása 6. Az önkormányzat biztosítsa a lakosságnak az anyag költséget. 4. Több polgárőrök biztosítása, beszervezése.	1. Önkormányzati földön mezőgazdasági munkalehetőség 4. Polgárőrök ellátása (ruha, étel, ital) 3. Önismereti tréningek szervezése, szakértők bevonása. 5. Az ifjúsági helység biztosítása, a programokhoz megfelelő költségbiztosítás. 3. Minél több kulturális programok közös megvalósítása. 6. Közmunkások minden utcába jussanak el, és a köztereket, utakat rendezzék, ne csak a központi helyeket.	1-7-8. Idősek napközi otthon, helyi szinten kialakítható. Helyi vállalkozások bevonása a felújításoknál, kivitelezéseknél. 8. Az önkormányzat letelepedési segéllyel segíti a fiatalokat, társasági élet fellendítése a különböző kulturális programokkal.
Ö M K O R M Á N Y Z A T	7. Önkormányzatnak a hozzáállása nyitottabb legyen! Lakossági fórum pl. félévente. Önkormányzat tartsa a kisebbségi önkormányzattal a kapcsolatot 7.-3. Diszkrimináció csökkentése: Önkormányzat hozzáállása, roma lakosság bevonása	9. Falugondnok, gazda alkalmazása 4. Rendőrség és polgárórság növelése, többet legyen kinn az utcán, a helyi rendőr többet járőrözzön. 7. Időben értesítés! Önkormányzat engedjen belátást a falu helyzetébe, gyorsabb információáramlás. 2. Az önkormányzati segélyek megreformálása. Az önkormányzat – szolgáltatás – lakosság közti bárbeszéd.	2. Adósságkezelő program, szabályozott keretek között. 1. Vállalkozókat a faluba „csábítani”. Adócsökkentéssel további kedvezmények. Mezőgazdaság, építőipar, lakatos üzem, faipari vállalkozás, bánya újra indítása. 6. Utak aszfaltozása (ne csak foltozása) 1. Kevesebb iparüzési adót vessen ki

		4. Térmegfigyelő kamerák elhelyezése, bővítse a rendőri létszámot, szervezeten a polgárőrséggel, folyamatos jelenlét 6. Zrínyi utcába egyirányú táblát kihelyezni. 7. Falu javára (infrastruktúra javítása), buszmegálló felújítása.	Teret adjon a helyi vállalkozóknak. Több irányú pályázatok beadása. 6. Megfelelő pályázatok, helyi vállalkozók bevonása. 6. Megfelelő pályázatok, megfelelő szakemberek foglalkoztatása. 9. Megfelelő képességű ember alkalmazása 2. Különítsen el egy keretet, amely azonnali segítséget nyújthat a bajba jutott lakosoknak. 7. Falubusz vásárlása. 8. Szociális napközi létrehozása, családsegítő, szociális gondozó alkalmazása. 9. Falugondnok alkalmazása. 1. Közmunka 8 órára emelése, és a bér hozzá igazítása.
--	--	---	--

Múzeumi séta, azaz minden csoport megtekintette a többiek mátrixát egy 30 perces körséta keretében

Lakossági képviselők megválasztása minden asztaltól önként jelentkező 1 fő

Értékelés, visszajelzés, búcsú

A település büszkeségeinek összegyűjtése nehezen indult, hiszen ami jól működik, az látszatra természetes, ezért buzdítani kellett a résztvevőket, és példákat hozni, mit nevezünk büszkeségnek, erőforrásnak.

A második körben a problémák már gyorsabban és könnyebben érkeztek. A nagy alakú papírokra a facilitátor kollégák rögzítették, amit a csoporttagok mondtak, majd megosztották a többi kiscsoporttal. A szünetben, amíg a résztvevők frissítőket fogyasztottak, csoportosítottuk a problémákat az alábbiak szerint:

1. Foglalkoztatás, munkanélküliség, helyi vállalkozók helyzetbe hozása
2. Szociális kríziskezelés
3. Diszkrimináció, széthúzás, közömbösség
4. Közbiztonság
5. Ifjúság és gyermekprogramok, iskola
6. Rendezetlen udvarok, közterek, vízügy

7. Információhiány az önkormányzati költségvetésről és tervekről
8. Előregedés, idők helyzete, emberi kapcsolatok
9. Falugondnok, programszervező hiánya

A szünet után a csoportok ismét elfoglalták helyüket az asztalok körül és az előző körben összehozott és csoportosított problémákra ötleteket, javaslatokat hoztak az alábbi Javaslat Mátrixba, ahol a két tengely az adott programban résztvevők köre és az adott javaslat megvalósításának várható költségnagysága.

A Javaslat Mátrixokat elhelyeztük a falakon, és minden résztvevő megtekintette a többi csoport munkáját.

A lezárás előtt minden asztal megválasztotta a maga lakossági képviselőjét, aki majd a képviselőtestülettel és a polgármesterrel egyeztetni a jövőtervezés eredményeit.

Lezárásképpen a résztvevők kitöltöttek egy-egy értékelőlapot (lásd Melléklet), majd mindenki kifejezte szóban elégedettségét, és örömét, hogy részántha az idejét a tervezésre.

Utánkövetésként az anyagokat elküldtük a polgármesternek és a lakossági képviselőknek, akik az óta már három alkalommal találkoztak és egyeztettek arról, milyen javaslatokat lehet beemelni a rövidtávú, és melyeket a hosszú távú falfejlesztési koncepcióba. A lakosok a helyi újságból értesülnek a megbeszélések eredményeiről. A kisebbségi önkormányzatnál dolgozó két kollégánk pedig továbbra is vállalta és végzi a koordináló és közvetítő szerepet a lakosok és az önkormányzat között, vezeti és szervezi a hat választott lakossági delegált megbeszéléseit.

Mellékletek, segédanyagok

A meghívó szövege

Milyen legyen Kővágószőlős 20 év múlva?

Kedves kővágószőlősi lakótársunk!

2010. június 5-én szeretettel várjuk Önt a művelődési házba, hogy közösen választ adjunk arra a kérdésre, hogy milyen legyen Kővágószőlős 20 év múlva, milyen fejlesztéseket, programokat látnának szívesen a település lakói, és ennek megvalósításában hogyan tudnak aktívan részt venni.

Milyen problémákat, nehézségeket lát maga körül, és milyen megoldásokat javasol ezek felszámolására?

Milyen legyen a falu, hogy gyermekeink, a fiatalok és az idősek is szívesen és jól éljenek itt?

Milyen programoknak, rendezvényeknek örülne a családjával együtt?

Ezek nem könnyű kérdések, nem máról holnapra oldódnak meg, viszont most kíváncsiak vagyunk az Ön véleményére, javaslataira, szükség van az Ön tenni akarására is, hogy Kővágószőlős egy élhetőbb település legyen a jövőben.

Tiszteljen meg jelenlétével bennünket, és tegye hozzá Ön is gondolatait a város fejlesztéséhez!

A lakossági jövőtervezési fórum időpontja: 2010. június 5-én, szombaton. 15, 00 -19,00-ig.

Helyszíne: a művelődési ház

A programot a norvég kormány támogatja egy pályázatból, amelyet a budapesti székhelyű Cromo Alapítvány nyert el, és amelyben együtt dolgozik Baranya megyei civil szervezetekkel, akik Gémkapocs Háló néven egy szakmai szervezetet alapítottak. A programban Kővágószőlősre esett a választás, hogy megvalósítsunk egy jövőtervezést, és ez a falunak ajándék, nem kerül pénzbe.

Természetesen a polgármester urat tájékoztattuk, és örömmel vette a lehetőséget. A tervezés tagjai írásos ajánlást fogalmaznak meg a nap végén, amelyet eljuttatnak a képviselőtestületnek további megbeszélésre.

Köszönjük figyelmét, és nagy szeretettel várjuk június első szombatján! Szánja rá idejét a közös munkára, hogy Ön, gyermekei, unokái egy még virágzóbb Kővágószőlősen élhessenek.

Üdvözlettel,

Simon Ildikó

Kuratóriumi elnök

Cromo Alapítvány, www.cromo.hu

Értékelő lap
Kövágószőlős Állampolgári Tanács

2010. június 5.
 Cromo Alapítvány

Kérjük, pontozzák 1-10-ig az alábbi kérdéseket aszerint, hogy mennyire vannak megelégedve az adott jellemzővel. A megfelelő számjegyet karikázzák be! A kifejtős válaszoknál írjanak az üres helyre! Köszönjük!

Összbenyomása a csoportmunkáról

1	2	3	4	5	6	7	8	9,8	10
Gyenge								Kiváló	

Mennyire volt elégedett a kiscsoport aktivitásával?

1	2	3	4	5	6	7	8	9,8	10
Gyenge								Kiváló	

Értékelés a segítők munkájáról

1	2	3	4	5	6	7	8	9,9	10
Gyenge								Kiváló	

Mik voltak a program erősségei?

Olyan problémák merültek fel, amelyekkel én is egyetértek.
 Olyan problémák merültek fel, amit megoldhatónak találok.
 Nagyon jó volt a csapat összefogása.
 Örülök, hogy részt vehettem egy ilyen programon.
 Problémák feltárása
 Problémák feltárása, és annak lehetséges megoldásai.
 Az, hogy megvalósult.
 Egészében tetszett, és hogy egyáltalán volt ilyen program.
 Jó volt a kommunikáció az egybegyűlteket között
 Párbeszéd, egymás közti párbeszéd és megoldások, javaslatok!
 A csapatmunka.

Melyek a program fejlesztendő pontjai?

Minden szép, és érthető volt.
 Nagyon jó program volt.
 Egymással való kommunikáció
 Jó kommunikatív kapcsolat kialakítása, csapatépítése.
 Hogyan tovább? Visszatérnek? Esetleg folytatás?
 Több idő, hogy jobban átbeszélhessük a dolgokat.
 Általában mindegyik programot átszervezéssel és odafigyeléssel fejleszteni lehet.

Egyéb megjegyzés észrevétel?

Nagyon jól éreztük magunkat

Tanulságos volt ez a fórum

Szeretném, ha több ilyen fórum lenne. Sok tapasztalatot gyűjtöttem. Tanulságos volt. Jó lenne, ha ilyen fórumokon többen vennénk részt.

Szeretném, ha többször lenne Kővágószőlősen ilyen típusú fórum. Tanulságos volt ez a fórum!

Nagyon meg vagyok elégedve, és szeretnék ismét egy ilyen jó csapattal együtt működni.

Örülök, hogy én is részt vehettem egy ilyen programon, és szeretnék részt venni még ilyen csapatmunkába.

Örültem, hogy itt lehettem.

Több ilyen ÁT-re lenne szükség, köszönjük!

További erőt, türelmet!

Nagyon jó dolog, összehozza az embereket, legalább beszélünk a problémákról.

Köszönjük!

8. fejezet

Roma facilitátorok képzése

A program célja és eredményei

2009 őszén a Norvég Civil Támogatási alap segítségével újtára indítottunk egy közel egy éves programot, amelynek címe: Gyakoroljuk a demokráciát – roma közösségi facilitátori hálózat kiépítése. A program helyszíne Pécs, a leendő facilitátorok baranya megyei roma szervezetek vezetői, képviselői. A programban a pécsi székhelyi, de megyei működési területű Színes Gyöngyök Délvidéki Roma Nőkért Egyesület a fő partnerünk

A programot azért indítottuk, mert a hátrányos helyzetű csoportok, közösségek egyenlő esélyű részvételét kívántuk elősegíteni a helyi döntési folyamatokban, többek között azzal, hogy a roma és nem roma közösségek, együttműködésének párbeszédét támogassuk, a roma állampolgári részvételt és társadalmi tudatosságot növeljük, és a romákat egy teljesen új szerepben mutassuk be, azaz a közösségi facilitátor szerepében, akik alkalmasak a roma közösségek bevonására a helyi közösségeken belül

A program céljai:

Olyan közösségi facilitátorok képzése, akik alkalmasak a roma közösségek bevonására a helyi közösségeken belül, konfliktuskezelő és döntési fórumok lebonyolításának céljából

A képzésben résztvevő facilitátorokból regionális hálózat kiépítése a tapasztalatcsere, a kölcsönös támogatás, és a későbbi hasonló projektek megvalósulásának elősegítésére

A közösségi facilitátorokat delegáló szervezetek szintén hálózatszerű működésben támogatják egymás ez irányú törekvéseit.

A hálózatban résztvevő szervezetek fejlesztése, működésük fenntarthatóvá tétele

A tapasztalatok alapján a roma közösségek bevonásának módszertanának kidolgozása, és megosztása.

A program eredményei

Hat civil szervezet jövőképek, missziójának és alapértékeinek kidolgozása

Az említett civil szervezetek pénzügyi és humán erőforrásbeli fenntarthatóságának megtervezése

A szervezetek kommunikációs stratégiáinak és eszközeinek kialakítása

16 végzett és képzett közösségi facilitátor

Gémkapocs Háló néven megalakult a roma facilitátorok közösségének hálózata, amely jelenleg 16 tagot számlál

A képzés menete, tematikája és módszerei

A képzési programban havi két alkalommal találkoztunk a csoport tagjaival, a főpróbát jelentő kővágószőlősi jövőtervezési után még néhányszor, hogy a tapasztalatokat és a további lépéseket megbeszéljük.

A képzés tematikája és módszertana

- 1 Bevezetés, ismerkedés, közös célok kitűzése, szerződéskötés
- 2 Ismerkedés 2., Községi kezdeményezések: résztvevők tapasztalatai, nemzetközi és magyar ÁT tapasztalatok
- 3 A facilitátor szerepe
- 4 Facilitációs technikák, csoportdinamika
- 5 Községek szerkezete: csoportok, igények, vélemények. A résztvevők községeinek feltérképezése
- 6 Az ÁT elméleti háttere. Községi vélemények, igények felmérése: interjú, kérdőív, fórum.
- 7 Szimulált Át a képzés résztvevőivel, mint tagokkal. Félidős értékelés
- 8 Facilitációs technikák 2. a szimulált ÁT tapasztalatai alapján.
- 9 Az Állampolgári Tanács szervezésének lépései
- 10 Az ÁT előkészítése. Együttműködés helyi civilekkel, sajtóval és a döntéshozókkal
- 11 Az ÁT és az érdekvégyesítés. Hogyan lobbizzunk az ajánlásokkal?
- 12 Modell ÁT egy településen
- 13 A modell ÁT értékelése. További ÁT-k előkészítésének tervezése.
- 14 Forrásteremtés az ÁT-re. További ÁT-k előkészítésének tervezése 2.
- 15 Zárás, értékelés, tapasztalatok megbeszélése, további együttműködési lehetőségek, személyes fejlesztések

A képzésben a prezentációk mellett alkalmaztuk a pszichodráma eszköztárát, azaz végig követtük egy jövőtervezési műhely levezetését, és a csoporttagokkal szimuláltuk a lehetséges helyzetek megoldását, az egyes eszközök használatát, az állampolgári reakciók kezelését. Igyekeztünk minden csoporttagunk számára lehetőséget biztosítani, hogy kipróbálhassa magát a facilitátori szerepben, és a videóra rögzített 10 perces jeleneteket közösen visszaneztük, elemeztük, és személyre szóló tanulságokat vontunk le belőlük. A résztvevők facilitátori tevékenységét egy oktatófilmben foglaltuk össze, amelyet szintén közreadunk ennek a kötetnek a megjelentetésével együtt.

A főpróba: Kővágószőlős

Mint azt a 7. fejezetben leírtuk, roma kollégáinkkal a Kővágószőlősön megrendezett jövőtervező műhelyen debütáltunk, és bátorítottuk őket arra, hogy a képzésben megtanult eszközöket a kiscsoportos facilitálásban alkalmazzák. A páros vezetésben megvalósított facilitálás mindenki esetében remekül sikerült, ezt többek között a lakosok által kitöltött Értékelő lap is bizonyítja, amelyet szintén a 7. fejezet mellékletében láthatnak.

A tematikában és a módszertanban semmit nem változtattunk meg eredeti képzési módszertanunkat tekintve. Úgy ítéltük meg, hogy nincs szükség a roma csoporthoz igazítani a képzést, mert ugyanúgy haladtunk és dolgoztunk, mint más csoportok esetében. A résztvevők értékelték ezt a hozzáállást, és szívesen folytatják a Cromo Alapítvánnyal közösen a munkát, hiszen most már több kiképzett és alkalmas roma facilitátor kolléga „bevetethető” az ország bármely romák lakta településén társ facilitátorként.

Eddigi települések, zárszó, köszönetnyilvánítás

2005 és 2010 között az alábbi településeken szervezetünk és bonyolítottunk lakossági bevonással különböző közösségi kohéziót erősítő eseményeket:

Adony
Bakonyjákó
Baktalórántháza
Bátonyterenye
Csór
Diósd
Erdőkertes
Kistelek
Kővágószőlős
Nyergesújfalu
Pilisszentlászló
Pócsmegyer
Sásd
Szentendre
Szécsény
Tápiószele
Tordas

Ezúton szeretnénk köszönetet mondani mind a kiadvány elkészítésében közreműködőknek, mind a programjaink résztvevőinek.

Szeretnénk megköszönni Kedves Olvasónk figyelmét, amellyel kiadványunkat kísérte. Szeretnénk, ha ezeket a gyakorlatokat további települések is beépítenék működésükbe, és kipróbálnák a közös problémamegoldás és jövőképteremtés folyamatát velünk vagy önállóan.

Ha úgy érzi, hogy szívesen dolgozna a Cromo Alapítvány munkatársaival, kérjük, keressen meg bennünket!

Egy civil szervezet, egy közösség sikeressége, hatékonysága a benne dolgozó emberek készségein, tudásán múlik, ami fejleszthető!

A Cromo segít!
<http://www.cromo.hu>
info@cromo.hu

iroda: Budapest, IX. kerület, Vágóhíd u. 40. fsz.
telefonszámok:

(20) 4499 232 Kuna Gábor
(20) 4499 234 Simon Ildikó